

Ocak - Şubat 2024

ISSN: 1306 - 3731 Fiyatı : 30 TL

19.
YIL

Akplınar

109.
SAYI

KÜLTÜR SANAT VE EDEBİYAT DERGİSİ

Kuruluş T. : 01.01.2006

Kurucusu : İsmail ÖZMEL

ŞAİR BASRİ GOCUL VE “TÜRK MİLLÎ DESTANI OĞUZLAMA” İSİMLİ ESER ÜZERİNE İSMAİL ÖZMEL İLE SÖYLEŞİ

İnci ENGİNÜN - Murat SOYAK - İsmail ÖZMEL - Bekir OĞUZBAŞARAN - Nurullah ÖZDEMİR

Musa DOĞRUER - Hamdi ORUÇ - Bedrettin KELEŞTİMUR - Cemal KARSAVRAN

Adil İZCİ - Hüsrev Hatemi - İlkay COŞKUN - Abdullah SATOĞLU - Şakir MUSALLİ

Aysun ADALI - Hasan Hüseyin ÖZMEL - İzzet IRMAK - İsmail Emre ÖZER - İsmail SARIKAYA

SAHİBİ ve GENEL YAYIN YÖNETMENİ

İsmail ÖZMEL

ismailozmel@hotmail.com

YAYIN KURULU

İsmail ÖZMEL

Nevzat TOPAL

Murat SOYAK

DANIŞMA KURULU (HAKEM HEYETİ)

Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU (Selçuk Üniversitesi Em.Ö.Ü.)

Prof. Dr. Esmâ ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)

Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)

Prof. Dr. Pervin ÇAPAN (Muğla Üniversitesi)

Prof. Dr. Nedim BAKIRCI (Niğde Üniversitesi)

YAZIŞMA VE YÖNETİM YERİ

Yeni Çarşı İş Merkezi B Blok Nu. 1/5 NİĞDE

Telefon: 0.388 213 12 50 Belgegeçer: 0.388 233 35 45

ABONE ÜCRETİ

Tanesi : 30 TL + Posta gideri

Yıllık Abone Bedeli: 180 TL + Posta giderleri

Resmî Abone Bedeli: 400 TL + Posta giderleri

Yurtdışı Abone Bedeli: 50 Avro

Posta Çeki: 5145515 (İsmail ÖZMEL)

Banka Hesap No : Yapı Kredi Niğde Şubesi

Iban : TR83 0006 7010 0000 0061 2945 53

GRAFİK - TASARIM

BASIM YERİ

KARAN OFSET

Fertek Mah. OSB. 4. Cad. No: 6 • NİĞDE

Tel: 0.388 233 66 22 • Belgegeçer: 0.388 233 88 11

Dergiye gönderilen yazı ve şiirler basılsın basılmıyın geri verilmez. Yayınlanması istenen yazıların el-mek adresimize gönderilmesi gerekmektedir. Dergimizde yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir. Yazı ve şiirlere ücret ödenmez. Yayın kurulu gerekli gördüğünde yazılarda değişiklik yapabilir.

İÇİNDEKİLER

2 SANAT VE EDEBİYAT ÜZERİNE

İsmail ÖZMEL

3 BALIKESİR GAZİLERİNDEN HATIRALAR

Prof. Dr. İnci ENGİNÜN

6 ŞAİR BASRİ GOCUL VE "TÜRK MİLLÎ DESTANI OĞUZLAMA" İSİMLİ ESER ÜZERİNE İSMAİL ÖZMEL İLE SÖYLEŞİ

Murat SOYAK

12 ÇAĞRIŞIM - İsmail ÖZMEL

14 YAZGI - Murat SOYAK

HÜZÜN GAZELİ - Bekir OĞUZBAŞARAN

AYRILIK ŞİİRİ - Nurullah ÖZDEMİR

15 ISSIZ ADAM - Nurullah ÖZDEMİR

OLUR - Musa DOĞRUER

ANNE RESİMLERİ - Hamdi ORUÇ

16 MALAZGİRT OVASINDA - Bedrettin KELEŞTİMUR

DÜŞLERE Mİ KALIR HEP MUTLULUK - Cemal KARSAVRAN

17 DOĞRUSU NEDİR? - Adil İZCİ

18 Ellili Yıllar İçin Acılı Alaturka Şarkı - Hüsrev HATEMİ

19 "TOPRAĞIN DERİN ÇAĞRISI" KİTABINDA BOZKIR ESİNTİSİ

İlkay COŞKUN

21 Gök Kubbemizde Hoş Sedâlar Bırakan Şair;

FEYZİ HALICI'YI ŞÜKRANLA ANIYORUZ

Abdullah SATOĞLU

24 YAVRU - Şakir MUSALLİ

27 MUTLULUĞUN SIRRI NEREDE SAKLI? - Aysun ADALI

28 EYVAH - SUÇ OLUR - Hasan Hüseyin ÖZMEL

29 MERHAMET - İzzet IRMAK

30 AŞKIN DÜŞLERİ - İsmail Emre ÖZER

31 ÇİLENİN ŞAİRİ - İsmail SARIKAYA

SANAT VE EDEBİYAT ÜZERİNE

İSMAİL ÖZMEL

Sanat ve edebiyatı hayattan ve insandan koparmadan onu tercihler ve kişisel gayretlerle zirveye doğru taşımayı düşünüyor musunuz? Bir hikayenin, bir romanın veya bir düşüncenin ve görüşün hallerini ve hakikatını araştırmayı, insanın ve varlıkların madenine dokunmayı düşünüyor musunuz? Bütün sanat ve edebiyat mahsullerinin insanlar için üretildiğini biliyor musunuz?

Sanat ve edebiyatla uğraşan insanlar, bu kadar farklı ve çeşitli istekleri ve beklentileri nasıl tahmin ediyorlar veya çalışmalarına böyle değerlendirmenin gölgesini düşürmeden kendi dünyası yanında, elindeki malzemelerle bir dünya mı kurmaya çalışıyor? Bu ve benzeri sorular sizin de aklınızdan geçmiştir. Güzelliklerin nasıl bir sınır çizgisi yoksa, ifade vasıtalarının da bir sınırı ve bir sonu yoktur. Onun için edebiyat ve sanat çalışmaları insanlıkla beraber yaşayacak ve mahsullerini vermeye devam edecektir.

Akpınar dergisinin hazırlanmasında o kadar çok duygunun ve o kadar çok hevesin izleri vardır ki, onları yazmaya vaktimiz olsa kim bilir neler yazarız. Sayfa düzenine Murat Soyak arkadaşımızın eli değdi, umarım beğeneceksiniz, yazılarımızı, şiirlerimizi, söyleşi ve hikâyelerimizi zevkle okuyacaksınız.

Biz bu dergi ile hayata tutunuyor ve onu yayımlayarak bir tatmin buluyoruz. Birçok yazarın ve şairin eserlerinin kalıcı hale gelmesine yardım ediyoruz, diğer hevesli ve yeteneklilere kapımızı açık tutarak edebiyatımıza yeni isimler kazandırmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Yazıları bulunan sevgili dostlarımızın başarısı ve sizlerin ilgi ve destekleriyle Akpınar yaşasın diyoruz.

Gelecek sayımızı vatan şairi NAMIK KEMAL'e ayırdık, yazılarınızı bekliyor sevgi ve saygılarımızı sunuyoruz.

Hoşça kalın, sağlıklılıkla kalın.

BALIKESİR GAZİLERİNDEN HATIRALAR

Prof. Dr. İnci ENGİNÜN

Millî Mücadele yazılarında en çok adı geçen yerlerden biridir Balıkesir. Böyle bir yerde gazilerin de şehitlerin de çokluğu şaşırtıcı olamaz. Balıkesirli aydınlardan Aydın Ayhan da bu şehrin kahramanlarının hatıralarını unutulmaktan kurtarmak istemiş ve Balıkesir Gazilerinden Hatıralar'ı hazırlamış.¹ Eserde yer alan kişi ve olaylarla ilgili fotoğrafların da bulunduğu bu kitabı, konuya ilğim dolayısıyla okumaya başladım. Hazin olaylar, içinde millî sorumluluğu hissedenler, durumdan yararlanmaya çalışanlar, dost sanılanların hainlikleri, bin bir güzellik ve rezilliğin bir arada bulunduğu olaylar naklediliyor. Yazar anlaşıldığına göre kişileri konuşturarak hazırlamış bazı bölümleri. Kişilerin üslupları farklı, tavırları farklı. Bize bu ülkeyi bırakabilmek için kendi rahatlarını ve hatta hayatlarını feda etmiş olanların uzaktan sade, derinlikten uzak, basit sanılan yaşayışlarının zenginliklerini günün birinde keşfedeceklerini umduğum sanatçılarımıza yığınla malzeme sunacak bir zenginlikteki bu kitabın içindekilerin hepsini özetlemek bu yazının hacmini aşar. Onun için, beni en fazla ilgilendiren ve savaşlarla ilgili konularda zaman zaman zihnime takılan ayrıntılarla ilgili bir macerayı nakille yetinmeyi tercih ediyorum. Bu macera "Çanakkale Gazilerinden İvrindi'li Ali Çavuş'un Çanakkale Savaşları ve Kurtuluş Savaşı Hatıraları"dır. Aslen Kastamonu Cide'li olan Ali Çavuş 1897 doğumlu ve bir Balıkesirli ile evli. Babası Balkan Savaşı dönüşünde Çanakkale'ye gönderilmiş. Kendisi de askere çağırılmış ve Çanakkale'ye sevk edilmiş. Kanlısırt'a da beklerken, babasının savaşanlar arasında

olduğunu öğrenmiş, o da ilk defa savaşa girmiş, akşamında da babasının şehit olduğunu öğrenmiş. Acemi askerin ilk savaş tecrübeleri ilgi çekici, "Çanakkale'de ölümü, ölmeyi hiç düşünmüyorduk."

"Korkmuyorduk. Sadece bayrağımızı, silahımızı düşmana kaptırırsak diye ödümüz kopuyordu." Diye anlatmaktadır yıllar sonra. Ali Çavuş hiçbir süslemeye baş vurmadan, sadece başına geçenleri naklediyor. En korkunç ölüm sahnelerini bile öylesine basit kelimelerle anlatıyor ki, Falih Rıfkı'nın "Mezalim Kitaplarında Üslup" adlı unutulmaz makalesinde söylediklerini hatırlıyor insan. Olayın zaten kendisinin konuştuğu yerde, süslü ve fazla kelimelere hiç mi hiç yer yoktur. Kendisi de yaralanır ve hastahanede rastladığı Cideli bir "mülazım onu muhaberede telefon, telgraf kullanmayı, şifre miftahı çözmeyi falan öğreten bir yere götürür. Orada her şeyi öğrenir, yine cephededir ama telefon başındadır, yaralarını her gün sargı yerlerindeki sıhhiyelere gidip pansuman ettirir. 1915'te yeniden yaralandığında yine İstanbul'da hastahaneye gönderirler. Çıktığında Cideli mülazım onu Teşkilat-ı Mahsusa'ya sokar, bir süre Karadeniz dağlarında dolaşır. Mütareke'den sonra Karakol teşkilatına girer. Onlar da "santral çavuşu" olarak Ali Çavuş'u Ferit Paşa'nın eşi Mediha Sultanın sarayına yerleştirirler. Saraydaki yirmi askerden biridir. Sarayın kahyası ile arası iyidir. Paşa gizli toplantılarını sarayda yapar, kahya da onları santraldan gerekenlere bildirir. Ali Çavuş da Teşkilat'ın istediği bilgileri, çektiği bir hat ile Teşkilatın santraline bağlar. Arada da silah kaçırmaya başlar. Sonunda yakalanır ve iki

¹ Aydın Ayhan, Balıkesir Gazilerinden, Balıkesir Büyükşehir Belediyesi Kent Arşivi Yayınları, 2022, 510.

İngiliz nöbetçiyi tepeler ve silahını alarak saraya gelir, "Ankara Teşkilat'tan yana yakıla bir santral" istediği için kahyaya, santral arızalandı, tamire götürüyorum der ve kendisiyle gelmek isteyen bir İstanbullu erle birlikte kaçarlar, santrali Karadenizli kayıkçılara teslim ederler. Artık Anadolu'ya geçme zamanı gelmiştir. Sakarya Muharebesi başladığında santral Gazi'nin yanındadır. Bütün cephe oraya bağlanmıştır. Yeni hatların bağlanması gerekir. Bu arada Ali Çavuş iki arkadaş daha yetiştirir. Zafer kazanılınca "Gazi Paşa bir yaveriyle bize helva yolladı. 'Evlatlar, çok yoruldu. Uykusuz kaldı. Artık dirlensinler' demiş.

Onun bu sözleri bize yetti. Yorgunluğumuz hemen geçiverdi" der.

Sakarya zaferinin hemen ardında "bütün cephe, çok gizli bir şekilde hareketlendi" diye yeni görevini de açıklar. Bütün Garp Cephesi boyunca, harita ile gösterilen yerlere ucu açık hat döşemeğe başlanır. Bu noktalara gereğinde santral sağlanabilecektir. Ali Çavuş'tan bir şey daha istenilir. Kıtalarından gönderilenlere gizli olarak miftah çözmeği öğretecektir. Bu hazırlıklar Büyük Taarruz içindir. Aylarca, Türk ordusu kıpırdamıyor diye propaganda yapanlar neyse ki hazırlıkların nasıl ilerlemekte olduğunu hiç fark edememişlerdir. Savaş süresince de hat döşeme görevi hiç bitmez, daima ileriye doğru yeni ihtiyaçlar belirlemektedir ve ordumuz o kadar hızlı ilerlemektedir ki hat döşeme görevlileri, onlara yetişemez ve geç kalırlar. Hat döşeyerek İzmir'e ulaşılır. Ali Çavuş'un görevi Dikili'ye doğru giden orduyla birlikte gidip hat döşemektir. Nihayet Balya'da terhis edilir, eski mesleği tamircilik suyu açma, su getirme gibi işlerle uğraştıktan sonra İvrindi'ye gidip yerleşir. Askerlik şubasından İstiklal Madalyası'nın Cide'ye gönderildiği haberini

alınca oraya gidip madalyasını alır.

Kitabın bu bölümü beni çok etkiledi. Görev anlayışı, gösterişsizce onu yerine getiriş, gerektiğinde karşı koymayı biliş ve sonunda mükâfatına kavuşma. Ali Çavuş'un hikâyesi kazanılan zaferin dayandığı altyapıdan söz ediyordu ki ben bunları ilk defa okumuştum. Atatürk'ün esnaf okullarını ziyaret edişini, atların nallarının imaliyle ilgilenişini söylevlerini okurken görmüştüm. Süvari hücumunda atların ayak sürçmelerinin ne kadar büyük felaketlere yol açabileceğini hissetmiştim. Elbette bu ayrıntıya dikkat edişim biraz da Shakespeare'in "bir at bir at, krallığım bir ata" ifadesine de bağlıydı. Telefon konuşmalarının hatların döşenmesine bağlı olduğu hiç aklıma gelmemişti. Ama eşsiz komutan neredeyse sıfırdan oluşturduğu mükemmel bir ordu ile son darbeyi vurmaya nice ayrıntıları ihmal etmeyerek başarmıştı ve bugün biz bu isimsiz kahramanları ancak bu tür kitaplardan okuyabiliyoruz. Dilerim sanatçılarımızın dikkati bu eserlere de yönelir ve biz geçmiş maceralarımızı daha etkili iletişim araçlarından da seyredebiliriz.

Yahya Kemal'in resmimiz ve nesrimiz olmadığı için mazimizin öksüzü olduğumuzu söylemesi ne kadar önemli bir tespittir. Hâlâ da benzer kayıtsızlığımızın devam etmesi neden. Eğitim meselesinden başka bir şey olabilir mi acaba?

Sayfaları çevirdikçe, insanın içini burkan, donduran satırlarla karşılaşılıyor: "Kumandan izin verince geç vakit Balıkesir'e geldim. Evimin kapısını vurdum. Henüz esaretten gelen küçük kardeşim kapıyı açtı. Atımı eline verdim. Ailemi sordum. Perişan halde Bursa'ya doğru akşamüstü hareket ettiklerini söyledi. Karnım fevkalade acıkmıştı." "Yemek var mı" diye kardeşime sordum. Eşim üç tencere yemek yapmış, bir lokma yiyemeden bırakıp

gitmişler. Kardeşim yemekleri olduğu gibi getirdi. Bir lokma aldım, boğazımdan geçmedi. Yorgun ve uykusuz bitap idim”(s. 79)

Neler barındırmıyor bu satırlar. Evine uğrayan gazi ailesini bulamıyor, ev halkı Balıkesir’i aceleyle terk etmek zorunda kalmış, Bursa’ya doğru yola çıkmış. Kaç kişiler acaba? Anlatıcı onları tanıdığı için zikretmiyor, ama kalabalık olmalılar. Hazırlanmış yemeklere el süremeden çıkmışlar bilinmeze doğru. Aç yolcu da bu yemeklerin sakladığı sırları sezdiğinden hatta bildiğinden onun da boğazından geçmiyor. Evde yeni esaretten dönmüş bir kardeş var. Hangi cepheden, ne zaman dönmüş, yoksa esir miydi?

Bu satırları okurken Balıkesir’den Bursa’ya gitmiş olan babaannemin anlattıklarını hatırlamağa çalıştım, belki de burada bahsedildiği gündü yola çıkışları. Kocasını Çanakkale’den dönmemiş, iki küçük çocuğu ile bir arabada giden genç kadın. Yanında birileri olmalı, ama maalesef hatırlamıyorum. Acaba Balıkesir işgal edilmek üzereyken mi yola düşülmüştü? Ama işgal onları Bursa’da bulmuş ve işgal günlerini orada yaşamışlardı. Çocukken masal gibi dinlemiştim ama insan hafızası maalesef her şeyi zihninde tutamıyor. Bu şahsi hatırayı ekleme sebebim, bu gibi sahnelerin nice evlerde yaşanmış olmasıdır. İnsan hayatları birbirine benzer ama her biri özel birer yaşantıdır. Böyle bir sahnenin bir filmde seyredilirken uyandıracağı çağrışımlar acaba nasıl olur? Aradan bir yüzyıl geçse de, bu hatıralardan hâlâ bazı serpintiler hayatımızda var. Ne yazık ki onlar da her gün biraz daha aşınmakta. Bunların kurtarılması gerekmiyor mu?

Bu kitap amatör bir tarih meraklısı tarafından hazırlanmış. Amatör heyecanları daima saygıyla karşılarım. Çünkü merakları sayesinde pek çok malzemeye ulaşabilirler. Ancak bunların okuyucuya aktarırken biraz daha özene ihtiyaçları

olduğunu da belirttim. Bu kitabı okurken “bütün mahiyeti hayvanlardan indiler” cümlesini okurken elim ister istemez kaleme uzandı ve ‘mahiyet’teki h harfini çizdim (s. 71,79). Metni cahil bir gazinin ağzından çıktığı gibi tespit çabası bile olsa bunlarla ilgili nasıl bir yöntem kullandığını hazırlayıcı ya önsözünde veya metinde yeri geldikçe dip notlarıyla veya parantez içinde belirtmeliydi. İmla yanlışları, bozuk cümleler şüphesiz ki ciddi bir son okuma ile düzeltilebilirdi.

Yine de sözünü ettiğim ve etmediğim bütün eksikliklerin düzeltilerek yeni baskısını yapmasını dilediğim bu kitabın birçok noktasında benzer ortak heyecanları nasıl yaşamış olduğumu hatırlamaktan kendimi alamadım. Bu kitabın bir başka önemli noktası da Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının düzenli orduyu teşkil için gösterdikleri sebatın anlamını ortaya koyması. Anlık, samimi heyecanlarla işe girişenler, onunla işlerin yürüyeceğini sanarak inanılmaz yanlışlar yapmışlardır. Kitap bunlarla ilgili örneklerle dolu. Ama aşk olmayınca meşk olmayacağı gibi, düzen ve meslek disiplini olmayınca askerlik de olmuyor. Millî Mücadele işte bu iki durumun birleşmesi -arada daha nice olumlu nitelikler de bulunmaktadır- sonucu başarıya ulaşabilmiştir. Yaşamak isteyen milletin her ferdi daha başlangıçtan itibaren kendilerince harekete geçmişler, ellerinden gelen hizmetten kaçınmamışlardır. Bunları yazarken “ya hainler” diyen bir ses de yükseliyor içimden, ama onlar zaten belalarını bulmadılar mı?

Bu yazının hacmini aşacağı için öteki örnekleri zikredemiyorum, ama eminim okuyanlar onlarda da benim gözden kaçırdığım birçok noktayı bulup çıkaracaklardır. Bütün şehitlerimizi her zaman rahmetle anmak ve onları anlamaya çalışmak her neslin görevi olmalı. Ruhları şad olsun

ŞAİR BASRİ GOCUL VE “TÜRK MİLLÎ DESTANI OĞUZLAMA” İSİMLİ ESER ÜZERİNE İSMAİL ÖZMEL İLE SÖYLEŞİ

Söyleşen: Murat SOYAK

Basri Gocul ile nasıl tanıştınız? O günlere dair anılarınızı anlatır mısınız?

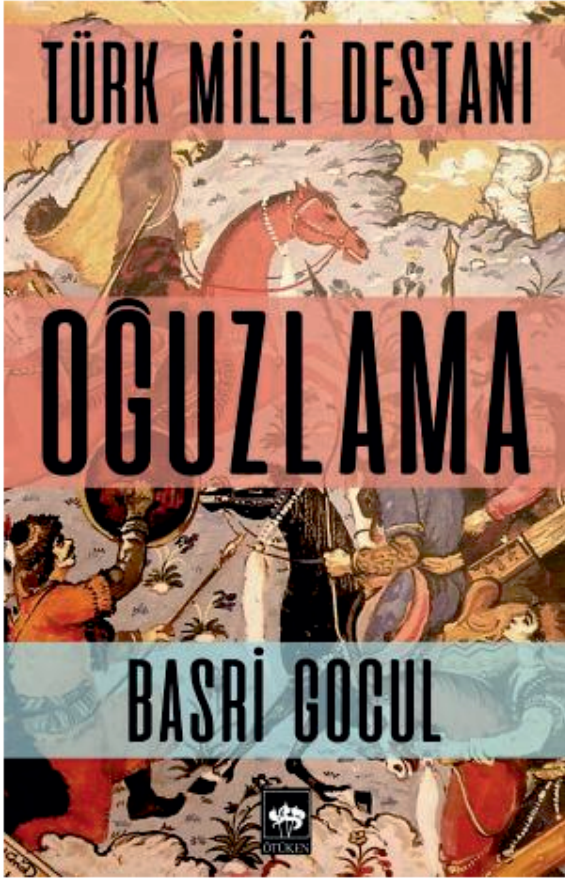
İstanbul'dan Niğde Lisesine döndüğüm yıl 1955, mahalli gazeteye şehir meseleleri, bir seri halinde çocuk terbiyesi gibi eğitim ve kültür konularını yazıyorum. Bir gün yazımı vermek üzere Niğde'nin Sesi Gazetesi idarehanesine gittim. O zaman gazete, bugünkü Çarşı Hamamı'nın arkasına düşen kemerli eski bina artıklarının bir bölümünde idi. Elinde harf tutmaya yarayan karga burnu ile yazıları düzelten uzun boylu, kalın gözlüklü, zayıf ve zarif bir insan gördüm. Gazetenin sahibi Fuat Tuğrul ve kardeşi Rıfat Tuğrul orada idi. Sizi tanıştıralım, dediler. Ben Basri Gocul ismini ilk defa işitiyordum. Oturduk, çaylar matbaadan. Gocul tabakasından eliyle sardığı ince sarma sigarasını çıkarıp yaktı, dudaklarını şekillendirerek “Demek başyazıları siz yazıyorsunuz” dedi. Her yazım için beş liranın ödendiği ve Niğde Lisesi Fen sınıfı öğrencisi olduğum ilk yıl.

Tuğrul matbaasında başlayan tanışıklık ve dostluk emekliye ayrılış tarihi olan 1972 yılına kadar devamlı; ondan sonra da mektup ve yüz yüze görüşmelerle süren bir dostluk ve kalem arkadaşlığı devam etti. Beraber geçen bu zamanlarda yaptığımız sohbetlerde güncel konular, tartıştığımız felsefi

konular yer alırdı. Daha çok da yeni yazdığı şiirler üzerindeki değerlendirmelerle konuşmalarımız bereketlenirdi. Bana unutamadığım tavsiyesi “bir elin yazacak diğer elin silecek; ta ki yazı kişilik kazanıncaya kadar.” derdi. Yazı hayatımda elbette olumlu etkileri olmuştur. Bu süre içinde onun abide eseri Türk Millî Destanı Oğuzlama ve yazdığı diğer şiirleriyle güçlü bir şair olduğuna tanıklık ettim.

Basri Gocul’u bir şair olarak nasıl tanımlarsınız? Edebî kişiliği ve şiir tarzı hakkında ne düşünüyorsunuz?

Kahramanlık şiirleri ve destan metinleri söz konusu olunca Basri Gocul şüphesiz ki en önlerde adı geçmesi gereken coşkun bir şairdir. Köylerde öğretmenlikle geçen 35 yılın dinlenme zamanlarını, uykusuz geçen gecelerini bu büyük destanı yazmaya ayıran; bu mütevazı ve sabırlı şair, sadece destan ve şiir yazmamıştır. Aynı zamanda vecizeleri manzumlaştırmıştır. Mesela Pötefi'den nazma çektiği şu beyit sanırım okuyanlara kendisini beğendirecektir:

“Yurt kurtaran kahraman dönünce cenkyerinden

Ona zincir dövdüler kılıç demirlerinden.”

1955 yılında “Mezarlıkta Şarkı

Söyleyen Adam”ı yazmaya başladı. Tasavvuf konusunu nesirle işleyen bu yazılarından örnekleri “Destan Şairi Basri Gocul” adlı kitabımda bulabilirsiniz.

1956 yılında Mevlânâ'dan kendine has üslubu ile tercümeler yaptı. İmza olarak “Böyleleştiren Basri Gocul” ifadesini kullandı. Burada zımnen tercümelere özel bir kişilik kazandırdım; diğer tercümelerden farklıdır demek istediğini sanıyorum. Hakikaten bazı tercümelere o kadar başarılı ki, onda en küçük tercüme kokusu hissedilmez. Mesela beraberce Niğde'nin Sesi gazetesinin desteği ile Mevlânâ'yı anma günü tertip etmiştik. Bu gecede onun tercümelerinden örnekler okumayı tercih ettik; çok da ilgi görmüştü.

Türkçeyi kullanmaktaki mahareti herkesçe kabul ediliyordu. Farsçayı da bilmesi, Mevlânâ tercümelerinin başarı sırrını ortaya koyuyordu.

Şiirlerinin çoğu klasik tarzdadır yani ölçülü ve kafiyeli ve baştan sona kadar anlam ve ahenk bütünlüğünü sürdürürdü. Koşma tarzında yazdığı güzellikleri ayrı bir dikkat ve inceleme konusu yapılmalıdır.

Basri Gocul'un şiirlerinde öne çıkan konular ve eserin yazılmasında esas alınan kaynaklar nelerdir?

Basri Gocul farklı bir şair ve şiiri de farklı bir şiirdir. Şiir tahlilleri arasına girdiğinde sanırım öndekilerin çoğundan daha güçlü çıkacaktır. Onun yürekten bir söyleyişi vardır. Fazlalıklardan temizlenmiş ve aktığı şelale, alışılmadık rüzgârları gündeme getiriyor; alışılmadık lezzetleri soframıza koyuyor. Bir başka

şiiirle karışması mümkün değil. Dokuz direkli çadır başlı başına bir tahayyül ve yangını içinde duymayacak bir okuyucu olacağını düşünmüyorum. Yanıyor çatır çatır, dokuz direkli çadır.

Destan yiğitler döneminin şartları içinde resimleniyor, eşini kaybeden gelinlerin ve anaların ağıtları her insan yüreğini ürpertiyor. Yetmiş yıldır okuduğum şiirlerden birisini Basri Gocul mısralarına benzetemedim. Onda insan ruhiyatını ve Türk milletinin özelliklerini dile getirmek sanki kaç yüzyıl önce kahraman Türk boyları içinde yaşamış, onların zaferiyle şenlenmiş, yenilgileriyle yüreği yanmış efsanevi bir şair. Döneminde bütün başarılarına rağmen şöhret kapılarının aralanmaması dönemin özel şartlarından kaynaklandığını sanıyorum. Çünkü destan 1944 yılında Türk Dil Kurumunca takdir edilmiş; eserin basılmasına ve şairine 1000 TL ödül verilmesine karar verilmiştir. Para ödülü verilmiş ama eser bir türlü basılamamıştır. Onun tek dileği eserinin basılmasını görmek ve devlet başkanına sunmaktır. Türk edebiyatına bir destan kazandırmış insanın devlet başkanına eserini takdim etmek gibi mütevazı bir arzusunu yerine getirmeyen anlayışı hoş karşılamak mümkün değildir.

Basri Gocul, eserini yazarken halen edebiyatçıların ve kültür adamlarının elinden düşürmediği Türk milletinin özellikleriyle bezenmiş Dede Korkut Hikâyelerini esas almıştır. Bu hikâyeleri nazma çekerek, onlara yüreğinden bir rüzgâr katmaya çalışmıştır. Milli ruhu besleyen bu büyük eserler her millete

nasip olmayan zenginliklerdir. Günümüzde ve gelecekte birçok düşünce insanının, edebiyat tarihçisinin ve herkesin okumak, incelemek, yorumlamak ihtiyacı duyacağı bir kaynaktır Dede Korkut Hikâyeleri. Basri Gocul bu hazineye 35 yılını vermiştir. Onu temel alarak tarihimize, kültür ve medeniyetimize ve insanlarımıza bu destanı sunmuştur. Soyuma Sesleniş başlıklı şiiri şöyle başlıyor:

“Bu kitap düzülmüştür tüm mazin için

Bilinir efsaneler özetlenerek
 Oysa ki her şehidin, her gazin için
 Ayı ayrı destanlar yazmaklık gerek.”
 Dede Korkut’a seslenir:
 “Mübarek elinden düşmemiş kopuz
 En yüce gayeyle galenmişsin
 Bayındır çağını yaşarken Oğuz
 ‘BAŞOZAN’ olarak payelenmişsin.”

Türk Millî Destanı Oğuzlama, Dede Korkut hikâyelerini esas almış ve onbirbine yakın mısraya beden olmuş, can olmuştur. Destan, kahramanlık hikâyeleri, koşmalar, ağıtlar, ninnilerle bezenmiştir. Basri Gocul bu destanla edebiyatımıza bir destan daha kazandırmış ve milli bilinci diri tutmak ve güçlü kılmak için şiirin rüzgârından faydalanmıştır.

Basri Gocul şiirleri konunun uzmanlarını beklemektedir. Özellikle bu alanda çalışan akademisyenlerin özverili çalışmaları güzel bir hizmet olacaktır. Bana kalırsa kahramanlık şiirlerinde ve diğer serbest konularda yazdığı şiirleri birinci sınıf şiirlerdir. Hak ettiği sevgi ve ilgiyi görmelidir.

Basri Gocul’un yakın çevresi ve

şehrimizdeki buluşma mekânlarından bahseder misiniz?

Niğde'ye İstanbul görmüş bir kişi gözü ile bakıyor bazı hizmetlerin yeterli düzeyde olmadığını görüyor bunları yazıya dökmek ihtiyacı duyuyordum. Şehirde günlük yayınlanan Niğde'nin Sesi gazetesinin idarehanesi bizim evin semtinde olduğu için, Kığılı Camisi avlusundan geçip hamam tarafına çıkınca, eski yıkık hamamın kemerleri arasında matbaanın bulunduğunu öğrendim. Birkaç kere yazı götürdüm, yayınlandı. Aynı nüshalarda A. Vehbi Ecer, Tümer Argın ve Basri Gocul imzalı yazılar da yayınlanıyordu. Gazete sahibi Fuat Tuğrul'a bu imza sahiplerinin kim olduğunu ne iş yaptıklarını sordum. "Denk gelirse tanıştıırırım" dedi.

Bir gün yine yazı götürdüm. Matbaa makinelerinin bulunduğu yer, girişe göre iki merdivenle inilen bir seviyede sağda kurşun harf kasaları, ortadaki masada dizgisi yapılmış metinler, ilerde de baskıyı yapacak makine vardı. Dizgi bölümünde harf kasalarından elindeki cımbız ile harf seçen, yazısının düzeltmelerini eliyle yapan, orta yaşlı ince, uzun boylu, gözlerinde; kalın camlı gözlüğü, burnunun ucuna doğru inmiş, tashih(düzeltilme) yapan bir zat vardı. Fuat Bey seslendi: "Basri Bey, bu genç arkadaşımız gazetemiz yazarlarından İsmail Özmel" dedi. Basri Bey, sıcak bir tebessümle başını bana doğru çevirip "Memnun oldum efendim" dedi. El sıkıştık, öğrenci olduğumu söyledim. Tanışmamız böyle oldu.

Ahmet Vehbi Ecer'le tanışmamız lisede bir teneffüs saatinde oldu. O Lise IV

Edebiyat Bölümü öğrencisi olduğunu ve yazılarını bazen kendi adı ile bazen de A. Gafuroğlu mahlası ile yazdığını sonra öğrendim. Ben de şehir meseleleri üzerine tavsiye nitelikli, bazen de tenkitli yazılarımı Mızrap mahlası ile yazdım. Artık matbaada iki yazar dostumuz olmuştu. Zaman zaman matbaa idarehanesinde buluşuyor; bazen de imkân hasıl olur olmaz bir araya geliyorduk.

1954-55 yaz tatilinde temmuz ayı olabilir. Hikâye yazarı Oktay Akbal matbaaya geldi. Fuat Tuğrul'u soruyordu. Kendisiyle ilgilendim. Dedesi Ebubekir Hazım Tepeyran'ın mülkleri için gelmiş. O zamanki ölçülerime göre, kısa boylu, ufak yapılı, olgun görünümlü, düz ve uzun saçları arkaya doğru taranmış; beyaz benizli bir zat. Oktay Akbal'ın Niğde ile ilgisini o zaman öğrenmiştim.

Basri Gocul'un ilginç bir yapısı ve nazik bir duruşu vardı. Sorarsanız konuşurdu. Yeni yazdığı bir şiiri varsa münasip bir ortamda okumak ve bulunanların görüşünü almak isterdi. Şiir okuyuşu bir sahnede konuşan hatibin saygısı içinde ayakta okurdu. Söz bazen Mevlana'dan ve doğunun parlak zekâlarına kadar uzanırdı.

Basri Gocul her kesimden dostları olan bir şairdir. Daha yakınında olanlar arkadaşlarımız hukukçular, halktan irfan sahibi yetişkin ve orta yaşın üstündeki kişilerdi. O zamanlar Niğde'nin bugünkü gibi oturup sohbet edecek mekanları azdı. Ama sohbet ehli bir çevre vardı. En çok Dr. Köroğlu İşhanı altında üç kardeşler kahvesi vardı. Onun önündeki akasya ağacının gölgesi güneşli günlerin

serinlik mekânı idi. İkinci zamanı gününe göre üç beş dostla oturulur, çay yudumlanır ve edebiyattan, tarihten, bazen de güncel konular konuşulurdu. Çok zaman Basri Gocul, A. Vehbi Ecer, Dinçer Güçlü, Tefik Cansever, Sait Sami Yüksel, Müslüm Hoca (Müslahattin Liman) ve İsmail Özmel'le başlayan sohbetlere, 1962'den sonra hazine avukatları Rasih Arısoy ve Bilal Çelenkoğlu katılmaya başladılar. Bu kişilerin hepsinin bir defada bir araya gelmeleri nadirattan bir olaydı. Daha sonra Hükümet meydanına bakan köşede, taze ıhlamlarıyla ünlü Gençler Kiraathanesinde devam etti.

Basri Gocul'un edebî mirası hakkında ne düşünüyorsunuz? Şiirleri günümüz okuyucusu için nasıl bir değer taşır?

Basri Gocul'un en önemli eseri Türk Millî Destanı Oğuzlama'dır. Nazım Hikmet'in Namık Kemal'e incitici sözleri sebebiyle kaleme aldığı Nara isimli bir şiiri müstakil kitap olarak 1936'da yayınlanmıştır ama edebiyat muhitlerinde pek adı geçmemektedir. Tercümeleri vardır, mesela Mevlana'dan rubailer, Muhammet İkbal'den metinler tercüme etmiştir. Birçok meşhurun vecizesini manzum hale getirmiştir. Tasavvuf metinleri vardır. Yalnız destan dışındaki metinlerin ve şiirlerin nasıl ortaya çıktığını çok edebiyatçı ve bazı yayıncılar bilmemektedir. Niğdeli Şair ve Yazarlar kitabımı yazarken dostumuz, arkadaşımız Basri Gocul'un gazetelerdeki metinlerini, şiirlerini, beyitlerini ve diğer yazılarını ihmal etmem mümkün değildi. Günlerce gazete ciltlerinin sayfalarını bir bir

çevirdim ve daktilomla bu şiirlerini, beyitlerini; çeviri niteliği taşıyan böyleleştirmelerini, tasavvufi nesirlerini yazdım. Bu metinler Niğdeli Şair ve Yazarlar kitabımın ikinci cildinde (Türk Edebiyatından Esintiler) müstakil basımında yayımlanmıştır. Rahmetli Valimiz Refik Aslan Öztürk döneminde onun ön sözü ile beraber yayınlanan 410 sayfalık kitabımda mevcuttur.

Basri Gocul'un bildiğiniz, tanık olduğunuz diğer yönlerinden bahseder misiniz?

Basri Gocul, tayini konusunda bir dilekçe yazar ve Millî Eğitim Bakanlığına götürür. Dosyasını ararlar bulamazlar. Arşiv odasının birinde, en üstte kabarık bir dosya vardır. Basri Gocul, "Yukarıdaki şu dosya bana ait olabilir, bir bakar mısınız?" der. Ve bakarlar ki onun dosyasıdır.

Milli Eğitim Bakanı Tefik İleri döneminde, öğretmen okullarında kahramanlık günleri düzenleme görevi verilmiştir. İyi hatırlıyorum, öğretmen okullarında kahramanlık günleri düzenlemiştir. Bir de onun türbedarlığı var. Cumhuriyet döneminin ilk ve tek türbedarıdır. Sözün kısası Basri Gocul sıkıntıların, orijinal görevlerin ve güzel şiirlerin şairidir.

Oğuzlama isimli destansı şiirin gelenekle bağlantısı nasıl şekillenmiştir?

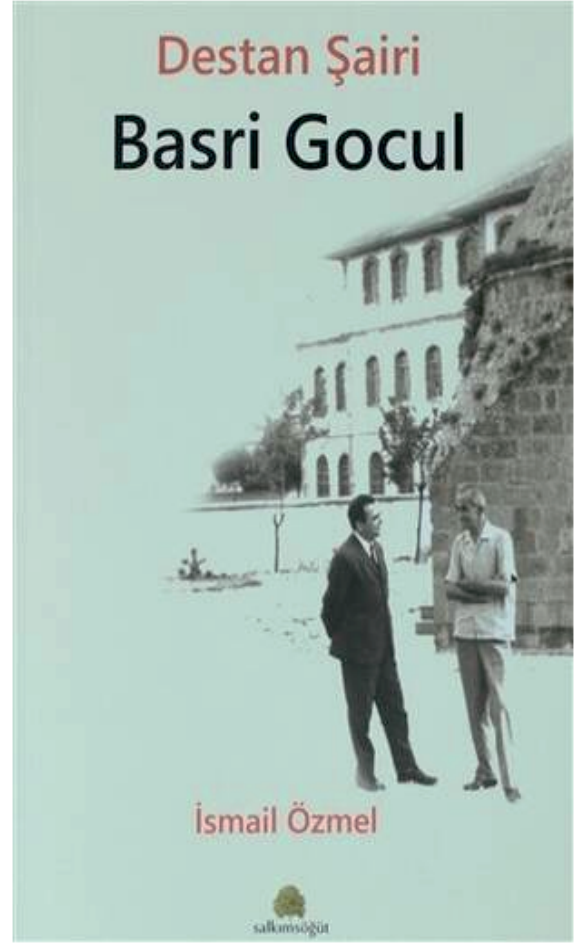
Yukarıda bir miktar söz konusu ettik. Şiirlerinde destansı (epik) bir anlatım vardır. Son devirde destan türünün en yetkin örneklerindendir. Bir yönüyle Dede Korkut Hikâyelerini esas aldığını söyleyebiliriz. Üslup ve kelime hazinesi bakımından tamamen tarihî özellikler

taşır ve zamana direnmiş anlaşılır, sade bir kelime hazinesi vardır. Günümüz Türkçesinin güzel örneklerinden birisidir. Türkçe için, Türk edebiyatı için her iki eserin de çok önem taşıdığı bir gerçektir. Oğuzlama isimli eseri Dede Korkut Hikayelerinden ayrı tutamayız. Buna ilaveten şekillenen ve tiyatroya uyarlanması gereken sahneler karşılıklı konuşma tarzında sürüp gitmektedir. Yani Oğuzlama destanı sahneye aktarılacak biçim özellikleri göstermektedir. Konuşmaların süresi ve akışı sahneye koyacakların maharetine bağlıdır. Bu konuyu gündemde tutmanın edebiyatımız ve kültürümüz için önemli olacağını düşünüyorum.

Şair Basri Gocul'un aile fertleri ile irtibatınız, görüşmeniz oldu mu?

İki oğlu vardı. Büyük oğlu Tancıl Gocul'la birkaç defa görüştük. Son olarak vefatından bir yıl kadar önce Niğde'ye geldi, Av. Osman Üçer ev tutmasına yardımcı oldu. Altı ay kadar Niğde'de oturdu. Sık sık görüşür konuşurduk. Kendisi Edebiyat Fakültesi mezunu ve bir lisede edebiyat öğretmeni idi. Alanya Lisesi onun son görev yaptığı ilçemizdir. Emekli olduktan sonra Niğde'ye gelmişti. İlginç bir roman okuyucusu idi. Bir romancının on eseri varsa, onunu da okumak gibi bir alışkanlığı vardı. Ben onu roman yazmaya teşvik ettim. Terekesi içinden böyle bir çalışma çıktı mı bilmiyorum.

Küçük oğlu Kemalist Gocul, Niğde Bayındırlık Müdürlüğünde teknik elemandı ve kendisi ile çok

görüşmüşlüğüm vardır. Şairdir; şiirlerini kitaba alacağımı söyledim ama nasip olmadı. Sonra çalışmamız üç cilt olarak yayınlanınca, benden bir nüsha istedi. O an için yazıhanemde kitap yoktu; veremedim, bunun için kırıldığını sanıyorum. Edebiyat araştırmacılarının Kemalist Gocul'un şiirleriyle ilgilenmesini tavsiye ederim.

Bu söyleşi için çok teşekkür ederiz.

Ben de size teşekkür ederim. Böyle bir söyleşi yapma imkânımız olduğu için de mutluyum.

25 Ekim 2024, Niğde

ÇAĞRIŞIM

İsmail ÖZMEL

Bir kelimeden girerim çok zaman evden içeri. Bu ev hiç girmedğim, görmediğim bir ev olabilir. Çünkü ben el yordamı ile yürürüm, cisimlere veya cesamet kazanmış şeylere elimi sürerek yürürüm. Belki de böyle yaparak aniden kapaklanıp düşmekten kurtulurum. Duygu işte, bilmem siz hiç girmedğiniz ve görmediğiniz bir evi gezerken nelere dikkat edersiniz?

Kapıdan girişte merdiven basamakları var mı? Kaç basamak? Benimle beraber bu evi gezmek isteyenler var mı? Yoksa yapayalnız mı dolaşacağım. Günün hangi saatinde orada olacağız.

Artık uzak bir diyarda bir ev gezmesinin tahayyülü ile meşgulüm. Ev içinde halen oturulan, insan nefesinin devam ettiği bir ev mi? Yoksa günlerdir, aylardır bir insan sıcaklığına, bir elin değmesine hasret ve unutulmuşluğun acıları içine gömülmüş ve mağdur edilmiş bir ev midir? Çocukların sesleri, annelerinin onları adları ile çağırmasının çok zamandır konu edilmediği bir ev ne kadar soğuktur kim bilir?

Ev denilince kendine has bir havası, bir kokusu ve tanıdık yüzlerin tebessümlerinin halen duvar aynalarında yaşadığı bir ev, önünden geçenlere hem bir büyüklük ve güzellik duygusu, hem de içini ve orada yaşayanları merak ettiren bir derinlikli mimari. Ben bu taş yapılara sanatkâr ellerinin değdiğini haykıran,

önce hafif ve ılık bir ses gibi, yüzüme ürperti veren bir rüzgâr, en yukarıdaki mihrabı andıran tepede beni de duy diyen ve kulaklarımda adeta keski ve çekiç seslerinin yankılandığı tahayyül. Sanatkârın tahayyülünü bu taşlara nasıl resmettiğini hiç mi düşünmediniz? Evin önüne oturunuz. Evin bu kadar farklı duyguları size nasıl ulaştırdığını düşününüz. Siz böyle birbirine benzer evlerin önünde hiç de bu kadar duyguyu bir araya getirerek mutluluğunuzu zenginleştirdiğinizi hatırlıyor musunuz?

Dış kapı seveleri, bu iki güçlü mermer sütunun üstüne bağdaş kurmuş krallar gibi kapı üstüne kurulduğunu uzaklardan seyretmiş olabilirsiniz. Belki bir vasıta içindeydiniz, belki bir toplu taşıma penceresinden görüp geçmişsinizdir. Ama bugün çok yönü ile farklı bir zaman parçasını paylaşıyorsunuz. Çünkü siz bu evi bugün gezeceksiniz ve bu evin sizde yansıyan, size hediye olarak ulaşan duygulara ve düşüncelere bakacak ve ev hakkında bir kanaat sahibi olacaksınız.

Uzak bir diyar dedim, girilmedik ve görülmedik ev, bir mimari abidesi bile olsa uzaktır, gezilip görülmedikçe size yabancıdır. İsterse siz onun ayakta durmasına kadar gelmiş olabilirsiniz bile... Her gün işe giderken önünden geçtiğiniz Sultanahmet, Sungur Bey, Çifte minare, Ayasofya, başkalarından dinleyerek veya

okuyarak belleğinize nakış gibi işlenmiş klişe sözler var ya, siz onu bir ömür boyu sohbetlerinizde anlatırsınız da bir gün tarih öğretmenimiz bizi Süleymaniye camisine getirdi, anlatımlarından sonra, birimizi kapı girişine, birimizi mihrabın önüne koydu, bütün sınıf bir tiyatro seyircisi gibi bu uygulamanın bir parçası haline geldi. Tarih öğretmeni Tahsin Bey, ayağınla zemine hızlı hızlı vur dedi. Kulağımız mihrabın önündeki arkadaşa bu sesi aynen duydu mu? Mihraptaki aynı şekilde hızlı hızlı vurdu, gümbür gümbür bir ses, biliyor musunuz, dünyanın önde gelen mimari yapılarından birisi olan bu mabedi inşa eden mimar Sinan bu dalgaların üstünde sonsuz yolculuğuna devam ediyor.

Gezmediğin köy, görmediğin eser, içini gezip, belleğinizde iz bırakmasını sağlamadığınız, anılarını ve eski misafirlerini konuşmadığınız ev hep sizin uzağınızda olacaktır.

Başka ülkelerle ilgili ne çok sabit fikirlerimiz vardır hatta bir ömür bir arada yaşadığınız insanlar hakkında bile... Bu farklı bakışların ve farklı tasvirlerin temelinde ne var? Her zaman kendi kedimi sorgularken bu soruyu sorarım. Sizi bu yazıyı yazmaya iten sebep nedir? Amerikan ruhu, kelimesinden buralara gelmek neyin nesidir? Yani her şeyin bir sebebi ve hikmeti vardır sözü sizin için de bir gerçeğin habercisi midir?

Böyle söylemler sana sıcak mı geliyor? Evet çünkü bana kendi görüşümü açıklamam için koca bir kapı kanatlarını açıyor. Konuş, düşüncelerini söyle, belki birkaç kırıntı beni aradığım bir gerçeğe götürebilir. Adeta beni teşvik ediyor,

düşün, gözlem yap, oku, düşüncelerini rahatlıkla yaz. Çünkü her hür düşünce bir gerçeğin peşindedir. İnsanlar da toplumlar gibi kendilerine yarayacak bir gerçeğin peşindedir. Bunun için de çocuklarına soru sormayı öğretirler. İrdelemek, eleştirel bakış kalkınmanın ve başarının en samimi destekçisidir.

O kadar duygu ve ihtimal yığılmasının altında kaldığını zannettiğim hafızam kapının açılma sesi üzerine beni uyandırdı, artık evin içindeyiz. Bütün dikkatimle çevreme bakıyorum, mihmandarım evin tarihi, mimari tarzı ve hangi dönemin mimari izlerini taşıdığını anlatarak oda oda gezdiriyor. Burada hizmet işlerine bakanlar, burada küçük çocuklar, burada okula gidenler, ikinci katta misafirler ama zamanla evin bir ferdi gibi kabul görenler, bu odaların sayısı belki elliye geçkin. Yanında bir kütüphane ve şu pencereden gördüğünüz mahallenin okulu, üst kat bir dinlenme ve haftanın bazı günleri beraberce müzik dinlenen, çay, kahve içilen bir dinlenme ve seyir mekânı.

Seyir balkonu o kadar geniş bir sahayı ve kıyıyı gözlemliyor ki, adeta oturduğunuz yerden bütün dünyayı, okyanusları ve zirveleri seyrediyor gibi oluyorsunuz. Mihmandarımın anlattıkları ile daha önceki tahmin ve tahayyüllerimi düşündüm. Bu kadar çok odalı, bu kadar çok renkli ve daha yapısalı birkaç yüzyıl geçmiş bir yapıdaki ruhu gören göz, bizdeki binlerce yılın bir nakış gibi işlendiği, yaşatıldığı Türk kültür iklimini, Türk ruhunu görmemesi, görmek istememesi neyin nesidir? Kendi kendime bunu tekrar tekrar soruyorum.

YAZGI**Murat SOYAK**

gün doğmadan çıkacaksın yola
nimetler dağıtılmadan evvel
bölünsün dünyanın uykusu
ışık toprağa düşmeden evvel
erkenci olacaksın

-kara kayalara tutunamadım
yuvam bozuldu kaç sefer
evim başıma yıkıldı
murtaza'da duramadım

şehrin kıyısında bahçeli ev
iki göz aydınlığı iki çocuk
uyanış ile başlayan ince sızı
bitmeyen kaygılar içinde
bu telaş, bu can yangını

-çok emek verdim oğul
taş taşıdım, kireç taşıdım
el işinde yaralandım
'gün görmedi' dediler

yalnızlığın o yakıcı zehri
fakir hanede yakub hüznü
serçe kuşun konukluğu
yol boyunca kanayan
bir ömrün çetin sorgusu

-ya olmak ya ölmek sularında
mirası göğsü savurdum
yenildiğimi sanma sakın
umudu yoldaş bilip yürüdüm

HÜZÜN GAZELİ**Bekir OĞUZBAŞARAN**

Hüzün, çağlayan gibi, rûhumdan akmaktadır
Dünya, üzüntü evi, gariplik yakmaktadır

Mağma tabakası var, içimin derininde
Zaman zaman fışkırıp gözümde çıkmaktadır

Bu bir içsel macera, yaşamayan ne bilsin
Elalem aval aval, seyrine bakmaktadır

Hüzün sağnağı eylül, solup dökülmekte gül
Yasa boğulur bülbül, elveda kokmaktadır

Yeşillik sarılaşır, bütün doğa ağlaşır
Matemleri paylaşır, karalar takmaktadır

Hüznün de tonları var, gamdan eleme kadar
İnsin içini oyar, çiviler çakmaktadır

Oğuz, hazanda doğdu, ağlak babanın oğlu
İçi, acıyla dolu, bendini yıkmaktadır...

26.06.2024, Kayseri

AYRILIK ŞİİRİ**Nurullah ÖZDEMİR**

Hayâlimde girdap, düşümde azap
Gölgemi gövdeme katar ayrılık
Damarımda zehir, tenimde kezzap
Kıvrılmış kanımda yatar ayrılık

Gökler dipsiz kuyu; yeryüzü sağır
Haykır abdal gönül; bağır ha bağır
Ne yanar kül olur ne söner soğur
Serimde inceden tüter ayrılık

ISSIZ ADAM**Nurullah ÖZDEMİR**

Karlı dağ başları kadar yalnızım
Sesimi cam dolu rüzgâr süpürdü
Bin yıllık ölüden daha ıssızım
Ağ ile örümcek dilimi ördü

Taş olsa çatlardı; su olsa yanar
Damarım kurudu, kemiğim kanar
Her gece içimde bir mahşer kaynar
Bu korkunç uğultu ruhumu yordu

OLUR**Musa DOĞRUER**

Bir zalim zulmüyle abad olamaz,
Yıkılır devranı bin berbat olur
Mazlumun şimşektir çektiği ahlak,
Zalimin beyinde bir feryat olur
Mazluma dünyada huzur yoksa da,
Uhrevi dünyada şen hayat olur
Zalimin kalesi yıkılmaz sanma,
Kırılır kolları hep sakat olur
Zalimin kalesi çelikten olsa,
Hakkın yılmaz kolu bir tokat olur
Böbürlenip gezer yalan dünyayı,
Yüzüne bakılmaz bir takat olur
Sarayın temeli gözyaşı, kandır,
Pamuktan yapılmış barikat olur
Zalime mühleti yaradan verir,
Gerçek bir adalet hakikat olur
Yıkılmaz sanılan surları çöker,
Hakkın gücü ondan kat be kat olur
Zalim dergahına kuş bile konmaz,
Zavallı bir baykuş avukat olur
Dünyada yaşanmış; yaşanan varsa,
Bütünü Mevla'dan bir hilkat olur

ANNE RESİMLERİ**Hamdi ORUÇ**

I
Bir kadın elinde çapa
Ve sırtında bebesi
Sabahın ilk ışıkları ile
Tarla yolunda
Ne güzel bir anne
Elinde emeğin çiçeği

II
Bir bebek ağaç gölgesinde
Diğeri daldaki salıncakta
Ot biçiyor bir kadın
Ne güzel bir anne
Elinde emeğin çiçeği

III
Bir bebek yanında uyuyor
Diğeri dizlerinde
Elinde örgüsü, dilinde dua
Bir kadın uykusuz
Ne güzel bir anne
Elinde emeğin çiçeği

IV
Bir bebek uykuda
Ve koyun sağıyor bir kadın
Işık sağıyor bir kadın
Çilesi çocukları için
Ne güzel bir anne
Elinde emeğin çiçeği

DÜŞLERE Mİ KALIR HEP MUTLULUK

Cemal KARSAVRAN

Çılgın ve deliler gibiydik
Hep baharlarda
Doyumsuz sevdalar yeşertirken
Gönül bağında

Öyle yer etmiştin ki bende
Artık bir bütünün yarı parçasıydık
Saatlerce sohbetlere katlandığımız
Sevinci kederi paylaştığımız

Yalnız gecelerin yıldızıydık
Sen bana akardın bende sana
Yatak odasının penceresinde
Güne bakanlar açardı sabahlara

Düş gibiydi ilk zamanlar her şey
Bir hayal perisi gezinirdi rüyalarda
Teni tenime eli elime değmese de
Seni sensiz yaşıyordum yüreğimde

Ala bir bulut gibi geçiyordun gözlerimden
Beyaz mutluluklardı özleminde kalan
Sığınmasız gecelere inat
Dudağından türküler mırıldanan

Esirim gerdanında gülüne
Pembe mutluluklar sunan yüzüme
Düşlerim ay ve yıldızlar gibi gizemli
Güne doğar yüreğim sevgilerinle

Her cümlenin sonu tebessüm ve ıslak bir öpücük
Yarınlara ertelenen umutlar
Gurbetliğin verdiği hasret
Düşlere mi kalır hep mutluluk

MALAZGİRT OVASINDA

Bedrettin KELEŞTİMUR

Boğum boğum kıvrılan dağlar omuz omuza
Ağrı'dan Toroslara taştan set oluşturmuş
Diz çökmüş eteğinde su gibi akan zaman
Malazgirt Ovasında tarihi buluşturmuş

Fırat Nil'in kardeşi, Tunaysa yay kirişi
Ok menzilinde takvim yapraklar tutuşturmuş
Afşin'i, Danişmend'i, Mengücek'i, Artuk'u
Edebi Devlet için dört yana at koşturmuş

Erzurum'dan Haleb'e, Artukoğlu diyarı
Kartal Yuvası bize Belek'i çağırştırmış
Coğrafiyadan vatana bir kutlu ve uzun yol
Sade ok ve yay değil, güzel dil konuşturmuş

Ferhat'ın hasretinde dağlar, ötesinde sır
Perde perde kalkarak ışığa kavuşturmuş
Erzurum'un bariyle, Elazığ'ın mayası
Kerkük'ün hoyratıyla halini soruşturmuş

Asırların nağmesi Hayrilerin dilinde
Emrahlar, Zihnilerle ezgiler konuşturmuş
Fırat sen hazinesin, mazin kadar zindesin
"Yedi Küpeli Gelin" çehreler değiştirmiş

DOĞRUSU NEDİR?

BİR DEMET İNCİ (!)

Adil İZCİ

Gözün görmesi, kulağın duyması iyi midir, kötü müdür; bilmem. Son dönemlerden not aldığım kimi inciler bunlar:

“6 Şubat depreminde 35 kişiye mezar olan Ezgi Apartmanı davasının dördüncü duruşması bugün görülecek.” (Bir gazete haberinden)

Tektümcede üç sorun var:

1) Bir apartmanın mezar olması!

2) 35 kişiye mezar olan “Ezgi Apartmanı” mı, “Ezgi Apartmanı davası” mı? Tümceye göre davası! Nitekim bu haberin hemen altındaki yine bir deprem haberinde, “Depremde 29 kişinin yaşamını yitirdiği Özlem Bayraktar Apartmanı ile ilgili davanın...” deniliyor. Söz konusu tümcede de “... Ezgi Apartmanı ile ilgili davanın...” denilmesi gerekirdi.

3) Ya “... duruşma yapılı” ya da “... dava görülür”. Kısacası “duruşma görülmez”!

*

“İbrahim Erdem’in aramızdan ayrılışının üçüncü yıldönümünde kendisini saygı ve özlemle anıyoruz.” (Bir yazın dergisinin duyurusundan)

“İbrahim Erdem’i aramızdan ayrılışının üçüncü yıldönümünde saygı ve özlemle anıyoruz.” denebilirdi.

*

“... dearli” (Sensodyne reklamından)

Sensodyne reklamındaki hanım, “değerli” yerine “dearli” diyor. Neden acaba? Yanıtını en iyi kendisi verebilir ama biz yine de bir varsayımda bulunalım: Kibarlık yapmak isteğinden olabilir. Bilgisizliği de ayrı bir neden: Dilimizin sözcüklerinde iki ünlü (sesli) harf bir araya gelmez. “Değerli” bizim bir sözcüğümüzdür.

*

“Gömmek”

Kimilerimiz artık “yemiyor” da “gömüyor”! Sözgelimi “Dört lahmacun gömüyor”, “Koca bir porsiyon baklavayı gömüyor” vb. Bu oburlukla giderse yakında birileri de kendilerini “gömer”, o da ayrı bir konu!

*

“Yararım seni!”, “İçinden geçerim!”, “Linçletirim seni!”

Dizilerimizde rakipler, birbirlerine böyle gözdağı veriyor; biz de bu sözler sayesinde ülkemizde yozluğun, ilkelliğin, acımasızlığın... hangi boyutlara vardığını görüyor, anlıyoruz.

*

“... ultra yoğun bir koruma ekibi...”

“Ultra” sözcüğü, tümceyi daha “artistik” yapıyor olmalı!

*

“Akabinde”

“Ardından”, “arkasından”, “sonrasında” vb. varken -nasıl bir esinleyse artık- “akabinde” der oluverdik. Neden? Bu sözcüğün sözlerimize bir derinlik kattığını sandığımızdan!

*

“Bu sabah itibariyle hayatını kaybetti.”

“İtibariyle”, “-den başlayarak”, “-den başlamak üzere”, “-den geçerli olmak üzere...” vb. anlamlarda kullanılır. Sözgelimi, “Akaryakıt fiyatlarına bu sabah itibariyle zam gelebilir” ama bir insan “Bu sabah itibariyle”, yani “Bu sabahtan geçerli olmak üzere” ölemez! Bir kere öldüyse, tamam!

*

“Babacığımı, Cumartesi günü Zincirlikuyu’da gerçekleşecek ikindi namazına müteakip Kilyos Mezarlığı’na defnedeceğiz.”

Bu duyurudaki yazım ve anlatım sorunlarını ölüm acısına bağlayabiliriz ama yine de irdeleyelim:

“Cumartesi” özel ad değil; büyük harfe gerek yok. Namaz, “gerçekleşmez”, “kılınır”. Yanı sıra “ikindi namazından” sonra bir de “cenaze namazı kılınacaktır.” Bunları dikkate alarak “Babacığımı, cumartesi günü Zincirlikuyu’da ikinci namazının ardından kılınacak cenaze namazından sonra Kilyos Mezarlığı’nda defnedeceğiz” diyebiliriz.

Ellili Yıllar İçin Acılı Alaturka Şarkı

Hüsrev Hatemi

Meded ey zaman, bir parça kestir
 Kestir bir parça ucundan zülfünün;
 Gönül şarkılarını söylerken Safiye Aylâ,
 Fırak ey felek fırak!
 Ve bir o kadar da hüzün.
 Ilık gazozlu, aynalı taraklı
 Çok tramvaylı geçen yazlar
 Spor ve Sergi Sarayı’na hayran şehir...
 Cambazhaneli geceler, gök havai fişekli
 Budur ellili yılların hayâlimdeki şekli.
 Yenildik sana ey zaman, bu kesin fakat yine de,
 Yine de demek isterim ki derdimi,
 Yahya Efendi dergâhına en muvafık derdimi,
 Arzetmeğe bir dem bulamadım
 Buna izin vermedi felek.
 Sana yaptırayım ey zaman-aman
 İnsan kemiği tarak,
 Tara kâküllerini ve ellili yılları
 Bir yana bırak.
 Derdimi arzetmeğe bir dem bulmamışken ben,
 Ey dost, tanıdılar seni ve derhal geri aldılar
 Sarı giymesek de olacağı buydu zâten.
 Bekle orda üzerin sarı yapraklarla örtülü
 Âhüzarı beni muhtemelen ağlatabilir,
 Lütfen uyarın Bülbülü.
 Söyleyin Bülbüle nâliş filân etmesin
 Bu bahar Feriköy’de kalsın
 İstinye’ye hiç gitmesin
 Esther Williams’lı ayna, plastik tarak
 Çok Fahrettin Kerim’li ve Ulunay’lı bir yaz
 Ey zaman, tara sen yine kâküllerini
 Ve ellili yılları
 Bir yana bırak.

"TOPRAĞIN DERİN ÇAĞRISI" KİTABINDA BOZKIR ESİNTİSİ

İlkay COŞKUN

"Toprağın Derin Çağrısı" Şair Murat Soyak'ın Ocak 2021' de Çıra Edebiyat etiketiyle okurlarıyla buluşturduğu üçüncü şiir kitabıdır. Altmış dört sayfa hacmindeki kitapta otuz dokuz şiir yer almaktadır. Gerek kitap sayfası gerekse de yer alan şiir sayısından görüleceği üzere daha çok kısa şiirlerden oluştuğunu söyleyebiliriz.

Şiirlerde ses daha çok dingindir. Şair, şiir sesini hiç yükseltmez. Şiirlerde imge çok az kullanılmış olduğunu başka bir ifadeyle az kıvamında imge, yalın ve kısa cümleler yer almaktadır. Şiirlerde konu, tema çeşitliliği vardır. Hatta bazı şiirleri çocuk şiirleri kategorisinde bile değerlendirebiliriz. Tezyinattan mümkün mertebe uzak durulmuş. Anlatımın bohem, samanvari olmadığını, yalın ve sari bir anlatımda olduğunu söylesek yanlış olmaz. Böyle şiirler hem zordur hem de risklidir. Çünkü imgenin, çağrışımların, simgenin az olması hatta hiç olmaması, şiirlerin yükünü bizatihi daha çok şairine yüklemektedir. Bu bağlamda şairin, "Kanadı Kırık" şiirinden bir bölümünü burada paylaşmak istiyorum izninizle. "taşlı tarlada el emeği, alın teri/

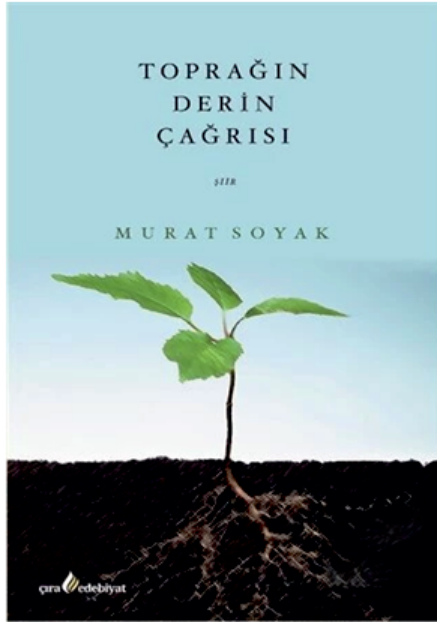
yoksulluğu aşan gökçe umut/ bir varmış bir yokmuş günler/ anne sıcağında güzel ev/ eller geldi, bir sen gelmedin" (s. 7) Bu şiirde olduğu gibi bazı şiirlerde şairin, hece şiirinin ahenk unsurlarından destek aldığını görmekteyiz.

Şiirlerde yer alan temler olarak: "çiçekler, kuşlar, çocuk, anne, baba, özlem,

mor sümbül, kuğu, dağ, bulut, göç" gibi birçok olguyu sıralayabiliriz. Şiirlerde daha çok şairin ruh haline özgü temleri okuyoruz desek yeridir. Şiirlerde dikkat çeken diğer bir olgu da şiir fidanlığına dönüşmüş pastoral bir bakışın ve anlatımın izlerini taşımasıdır. Şair, hurcunda hep çiçekleri, toprağın kokusunu taşımaktadır. Hatta bu özlem de bir bozkır çiçeği olan "yalancı" da nasibini alır. "tenha yerde açıp solan/ bozkır

çiçeği yalancı/ bozkır güzeli yalancı/ ah, göresim geldi" (s. 30) Son bir özlem şiirinin bir bölümü şu şekildedir. "...pencereden bakınca/ hatıralar bir bir uyanır/ yeniden çiçeklenir bahçe/ uzaklar yakınlaşır" (s. 36)

Her insan her şair, tabiat gibi sahici ortamları arar. Başka bir ifadeyle daha çok kökü ve özü arar. İnsan, görünürde olan gülü, goncayı görür. Bu da gayet doğaldır

ama özü görmek, ruşeymdeki çimlenmeyi görmek daha az göze ve şaire nasip olmaktadır. Şair de bu özün, ayrıntının peşindedir. Hatta şaire, çiçekler ve güller yetişmez. Kendi hayalindeki çiçekleri dahi şiirlerin aralarına sıkıştırır. "dağ çiçeği, unutm beni çiçeği" ve devamında "umur var çiçeği" Gibi.

Şiirlerde özlemin, hasretin izlerini bolca görüyoruz. Güzel bir şiir bölümü şu şekildedir; "...bir köşede yorgun babam/ sessiz, kendi halinde/ yakını gibi delta radyo/ şimdi yurttan sesler// yün eğirir garip anam/ inceden uzayıp giden ip/ zifir karanlığa karşı/ ümitler içinde" (s. 34) Bu şiirde de görüldüğü gibi şiirlerde daha çok yurtsama, sıra özlemi halini gördüğümüzü söyleyebiliriz. "Baba Ocağı" şiiri bunun en güzel örneklerindendir. "evimiz müstakil/ evimiz toprağa, suya komşu/ kuşların pencereye konduğu/ kır bağlarında gün aydınlığı// evimiz iki göz, bir gönül/ evimiz taş duvar, toprak damlı/ içinde insan sıcaklığı, içinde neşe/ kır bağlarında göz aydınlığı..." (s. 37) Bu özlem hali maziye, öze dönüktür daha çok. Bu hal, mahcup uzun saçlı, al yanaklı bir Anadolu kızı saflığındadır. Ama her şeye rağmen bu özlem hali, güneşli hava mutluluğuyla birlikte tomurcuk tomurcuk, gonca gonca taşınmaktadır satırlara.

Çok beğendiğim bazı şiir bölümlerini buraya taşımak istiyorum izninizle. "...acıyı bal eyleyen emek" (s. 6), "...anne sıcaklığında güzel ev..." (s. 7) "Toprağın Derin Çağrısı" kitap ismi de olan "Son Bahçe" şiirinin bir bölümü şu şekildedir. "kuyuya çakıllar atıp ses beklerdik/ bir oyunu sürdürmenin tatlı

telaşı/ çayır çimen içinde mor sümbüller/ bildim, toprağın derin çağrısı..." (s. 8) "...insan sıcaklığı sesler yankılanırdı..." (s. 20) Çocukluğumuzun bu zamanlarını kim özlemeyiz ki kim aramaz ki? Ayrıca şair, son mısra da demek istediğini ne kadar güzel ve zarif anlatmış değil mi?

Şiirlerde yer alan isimlere bir göz atacak olursak;

"İstanbul, Kerbela, Halep, Bosna, Soma, Gazze, Kaf Dağı" Diğer özel isimlerden; "Hüseyin, Ebu Umeyr, Nuh, Asaf Halet Çelebi, Tarık Buğra, Küçük Ağa, Hüseyin Avni, Mehmet Akif, Hasan Basri, İbiş, Naşit, Neşet Ertaş, Yakup Kadri, Aliya İzzetbegoviç" gibi isimleri ilk aklıma gelenler olarak sıralayabilirim.

Şiirlerde alıntılanan kimi mısralar, şairin şiire, edebiyata ve felsefeye bakışını serimlemektedir. "...bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm..." (sayfa 45) mısrasıyla Neşet Ertaş'ı, "halkın ruhunda büyüyen

gazap üzümleri" (s. 41) ile John Steinbeck'in "Gazap Üzümleri" meşhur kitabını hatırlıyoruz. "Okuma Saati" şiirinde, Cahit Zarifoğlu'nun "Şiir Okuma Saati"ni hatta Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Saatleri Ayarlama Enstitüsü"nü kim hatırlamaz ki. Belki de şairin örnek aldığı şair, Asaf Halet Çelebi'dir kim bilir?

Öz olarak böyle şiirler okudukça, şiir sanatının daha çok insani olduğuna şahit oluyoruz. Bozkır düşlerinin tazeliklerini, bakirliğini taşıyan güzel şiirler okudum. Toprağın analığında saf duru şiirler bunlar. Arif olan Anadolu'muzun kadim değerlere sahip insanımız da hüznün ağrısı yerine özlemi, huzurun ve kanaat duasının taşımasıdır daha çok. İyi okumalar.

Gök Kubbemizde Hoş Sedâlar Bırakan Şair; FEYZİ HALICI'YI ŞÜKRANLA ANIYORUZ

Abdullah SATOĞLU

Gök kubbemizde hoş sedâlar bırakarak, 9 Ekim 2017 günü aramızdan ayrılan, Türk sanat ve edebiyat dünyasının, ünlü ve renkli siması Feyzi Halıcı'yı, vefatının yıldönümünde, ülkemize yaptığı çeşitli sosyal hizmet ve bıraktığı emsalsiz kültürel eserlerinden dolayı, bir kere daha, takdir ve şükranla yâd ediyoruz...

Kültür Bakanlığı'nca yayınlanan "Dörtlemeler" isimli kitabının sunuş bölümünde; " Halıcı, her şeyin olduğu gibi, sanatın ve sanatçının da ayağa düştüğü günümüzde, gerçek sanatçının kim ve nasıl olması gerektiğini, şöyle belirtiyordu;

"Gerçek sanatçı, zamanın her ânında güzelin, faydalının, doğrunun, sevginin sabırlı araştırmacı ve yorumcusu olmalıdır. Sanatçı elde ettiği bulguları, öz ve anlaşılır bir dille ve sevecenlik içinde, yaşadığı toplumun insanlarına sunabildiği ölçüde kişilik kazanır.

Sanatçı, toplumu toplum yapan, duygu ve duyarlılığı, bir kutsal belge halinde, gelecek çağlara taşıyan bir iyi niyet elçisidir..."

Ahmet Yesevî'nin düşünce ve kerametlerinden, Mevlâna'nın felsefe ve menkıbelerinden, Yunus Emre'nin dervişlik ve tevazu hasletlerinden feyz ve ilham alarak, kendisinin yukarıda tarif

ettiği "gerçek sanatçı" hüviyetini kazanmış ve yüzden fazla eseriyle de bunu tescil ettirmiştir.

Bir Mevlana hayranı olarak, onun bütün eserlerini gönlünde meczetmiş ve Mesnevi'yi, şiir diliyle mısra mısra tercüme ederek, onun potasında âdeta buhara inkılap etmiştir.

Henüz 15-16 yaşlarındaiken aruzla yazdığı ve ünlü Çınaraltı dergisinde yayınlanan;

Gördüm güzel İstanbul'u gördüm

Tarihteki altın yolu gördüm.

Gezdim on asırlık ulu şehri

Boş gönlümü birden dolu gördüm

mısralarıyla başlayan şiiri, onun

daha o yıllarda, bilgi hazinesinin ve sanat kültürünün derinliğini ve bu günlere nasıl bir azimle geldiğini göstermesi bakımından, ayrı bir özellik taşımaktadır.

Sonraki şiirlerinde ise;

Nur iner günün sathına

Dil doymaz cengin methane.

İstanbul'un ilk fethine

Bir yiğit kahraman gider!

mısralarında görüleceği gibi, tasavvufî, millî ve sosyal konuları, büyük bir vukufiyetle işlemiştir.

Çevresinde yetiştiği Orhan Seyfi Orhon ve Yusuf Ziya Ortaç Beylerle birlikte, Ahmet Kutsi Tecer, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Ahmet Muhip Dıranas gibi, Cumhuriyet döneminde iz bırakan

mümtaz şairlerin takipçisi ve onların bıraktığı boşluğu doldurma gayreti içinde olmuştur.

Genellikle halk kültürü ve edebiyatı çizgisinde yürümüş, fakat bu tarza kendi buluş ve üslûbuyla bir şekil ve muhteva kazandırmıştır. Kendi kuşağından, Bekir Sıtkı Erdoğan, Halil Soyuer, Mustafa Necati Karaer, İlhan Geçer gibi seçkin şairlerimizle birlikte, XX.yüzyıl sonları Türk Edebiyatı'nda, hak ettikleri yere oturmuşlardır.

Bir yazarımızın, Cenap Şahabettin için dediği gibi; "Feyzi Halıcı da hep "yeni"dir. O da, aruza parmaklarının arasında şaşırtacak marifetler yaptırır, kafiyeleleri hiç beklenmeyen ve umulmayan yerden yakalayan, nazım şekillerine her gün bir elbise giydirecek, türlü türlü renklerle gözleri kamaştıran bir sanatçı idi..."

Halıcı, eskilerin " etrafını câmi, ağyarına mâni" sözünde ifadesini bulan bir hüviyet içinde, hep toplayıcı ve teşvik edici, saygın bir şahsiyet olarak temayüz etmiştir.

Kurduğu dernek ve vakıflarla, çıkardığı dergi ve kitaplarla, düzenlediği sempozyum ve yarışmalarla, Konya tarihinin, Konya kültürünün, Konya gelenek ve göreneklerinin, yemeklerinin, cirit oyunlarının, gül ve güvercin çeşitlerinin tanıtılması ve gelecek nesillere aktarılması yolunda, hayatını garazsız-ivazsız harcamaktan geri kalmamıştır. Bu arada, 1968 yılından itibaren, on yıl süre ile, Konya Senatörü olarak, seçim bölgesi olan Konya'ya ve

ülkemize, daha geniş platformda hizmet imkânı bulmuştur.

Onun, ülke çapında verdiği hizmetlerin başında, yakın yıllara kadar unutulmaya yüz tutan, Halk Edebiyatı ve halk şairlerimizin yeniden gün yüzüne çıkarılması yolundaki gayretleri yer alır.

Feyzi Halıcı'ya göre; Konya ile Kayseri arasında, bir gönül birliği vardır.

"Konya'nın tepsisi gibi alabildiğine dümdüz ovasından, Kayseri'nin burç burç gökyüzüne, sonsuz bir vuslata yücelen Erciyes dağına, gez-göz ve gönül merceğinden seyre durursanız, karşınıza turkuaz aydınlığında, Mevlâna ile Seyyid Burhaneddin çıkar.

Hal, dil ve gönül yolunda, Selçuklu dünyasının iki alpereni, biri hoca, biri talebe olarak, Anadolu'yu mısra mısra, nota nota niyazlar ve tennûrelerle, halkın birliği yolunda yoğurmanın mutluluğu, huzuru içindedirler...Kayseri'de gerçek aşka susayan can dostların, gönülleri kubbe kubbedir..."

1950'li yılların başından itibaren, Konya'da, ülkemize örnek olacak tarzda yürüttüğü kültür ve sanat faaliyetlerini, bir gazeteci olarak, Kayseri'den, büyük bir hayranlık ve gıpta ile izlediğimiz FEYZİ HALICI ile münasebetlerimiz, onun 1957 yılında çıkarmağa başladığı "ÇAĞRI" dergisinde yayınlanan bir şiirim vesilesiyle başlamıştır.

Bilahare tam 70 yıl, aramızda engin bir sevgi ve samimi bir dostluk içinde geçen sürede ve vefatından sonra, oğlu

Sayın Emrehan Bey ve muhterem eşi Bahar Hanımefendi'nin himmet ve gayretleriyle, yayını devam eden ÇAĞRI dergisinde yer alan şiir ve yazılarımın sayısı, 300'ü geçmiş durumdadır.

Onun, Ankara "Fasılbar" da ve İstanbul "Perapalas" salonlarında düzenlediği ve on yılı aşkın bir süre ile devam eden Gönül Sohbetleri etkinliklerine katılan, şairlerle ilgili ve birlikte hazırladığımız VI ciltlik "Gönül Sohbetleri Güldestesi" de, kaynak bir eser olarak, kitaplıklarımızı tezyin etmektedir.

Üstüste konduğu zaman, nerdeyse boyunu aşacak seviyeye gelen kitapları arasında, "Bir Şiirin Hikayesi" isimli eserinin ayrı bir önemi vardı...TRT Televizyonlarında canlandırılan ve daha sonra M.E.B.ınca, Türk Edebiyatı Dizisi arasında bastırılan II ciltlik bu eserde, tanınmış şairlerimizden birçoğu ile söyleşide bulunmuş ve birer şiirinin hikâyesini nakletmişti.

O, gerçek aşkın insana verdiği bütün saadet ve huzuru, gönlünce yaşayan ve aşağıda sunduğumuz dörtlüğünde belirttiği gibi, İstanbul'a ve bahara vurgun bir şairdi:

Neden saklayalım Tanrı'dan kuldan
 El çektiğim gerçek paradan, puldan.
 Baharlar içinde bir bahar buldum,
 Gönül nice vazgeçer İstanbul'dan.

Bir kısmı bestelenen halk tarzı şiirlerinde, genellikle Âşık Fezaî

mahlasın kullanan Halıcı, 1980 yılında, Makedonya'da düzenlenen Uluslararası Struga Şiir Akşamlarına, Türkiye'yi temsil etmek üzere dâvet edilmiştir.

Ülke çapında yapılan ve birçoğuna birlikte katıldığımız sempozyum ve kongre etkinlikleri arasında, Akşehirdeki "Nasreddin Hoca Şenlikleri"ne de gitmiştik... O, Hıdırlık'taki açık hava toplantısında yönettiği şiir programı esnasında, Akşehir'in güneyinde bir sur gibi uzanan "Sultan Dağlar" için yazdığı;

Allahım, bir nice gündür
 Gökler ağlar hüngür hüngür.
 At koşturur bir cihangir
 Terkide Sultan Dağları

şiirini okuduğu zaman, dinleyicilerin alkış sesleri, âdeta Sultan Dağları'nda yankılanıyor gibiydi.

Ailesinden tevarüs eden, fıtrî bir terbiye ve üstün inançla, mazbut ve muhafazakâr bir şahsiyet ve şair olarak, şiirlerinde, millî ve mukaddes değerlerimize karşı samimi bir bağlılık ve içten saygı vardır...

Kaybolur kederim, kaybolur âhım
 Gözümdeden yaş olur akar
 günâhım.

Bana daha yakın olur Allah'ım
 Mavi gecelerin seher vaktinde.

gibi, dinî vecd içindeki ürperişlerle terennüm ettiği şiirleriyle, gönüllerimize huzur bahşeden aziz şairimizi, her zaman olduğu gibi, bir kere daha şükranla ve rahmetle yâd ediyoruz.

YAVRU

Şakir MUSALLİ

Kışın bembeyaz çiçeği karlar yassı tepelerin üzerindeki hakimiyetini yavaş yavaş kaybetmeye başlayınca altlarındaki yeşil çayırlar uykudan uyanan çocuk gözleri gibi hayata yeni bir baharı müjdeleyerek dirilirlerdi. Köyü ikiye bölen dere bu eriyen karların son geçiş töreni gibi vedaları ile gürleşir, sağlam bir bahşişe düçar olarak keyfe gelen düğün çalgıcıları gibi coştukça coşardı. Yaz sıcakları ile iğne ipliğe dönecek olan bu narin su parçası taşlara çarpa çarpa bir ömür gibi akar giderdi. Derenin hemen yanında ağaçların altında tekaüde uğrayarak yerini ihtiyar anne ile oğlunun işlettiği lokantaya bırakan eski belediye binası sabırla müşterilerini beklerdi. Memurların, müfettişlerin, yolcuların ya da bu mekânın huzuruna müptela bir iki devamlı müşterinin gönüllerini şen edecek bir leylek ailesi derenin karşısındaki eski telefon direğinin tepesini mesken tutmuştu. Direğin tepesine bir hayırsever tarafından çakılan kalın tahtalar gerisini leyleklerin çalı çırpısı ile bir aileyi barındıracak bir fakirhane meydana gelmişti. Güz soğukları ile gurbetçi ailesi gibi ıssızlaşan bu yuva bahar rüzgarları esmeye başlayınca ilk fırsatı kaçırmayan leylek ailesi tarafından sahiplenirdi.

Bizim mirasyedi leyleğin yanına

sanki daha iyisi vardı da lütfen buyurmuş gibi kendini ağırdan satan çalımli bakışlarla cici bir leylek kurumlu kurumlu bu derme çatma, babadan kalma yuvaya öylesine bir göz attı. Gönül işlerinde acemi olan damat adayımız dişinin “Bana koca mı yok, beğenmezsem çeker giderim.” havalarındaki triplerinin altında ecel terleri dökerek bu kagir yapının elden geçerse bulunmaz bir yuva olabileceğine ikna etmeye çalışıyordu. Sıkı bir denetlemeden sonra gelinin “İstemem, yan cebime koy.” nazlarıyla ömür boyu sürececek bir birlikteliğin temelleri atıldı. Yuvaya taşınacak onca çalı çırpı, ağaç, dal ve gelin tarafının bakımı beslenmesi gibi sosyal faaliyetler damadın sırtına binmişti. Ne olacak hamam giren terlerdi. Karım, yuvam mutlu olsun da ben sırtımda taş taşıyım anlayışı ile yürüyen her fedakâr baba gibi bizim gariban leyleğimiz de bir süre sonra taşıdığı dallardan farksız kalacak çöp gibi bacakları, alnında biriken terleriyle karısından alacağı bir çift gülümseme karşılığında karın tokluğuna koşturuyordu. Allah var, kızımız da erkekten geri durmuyor, erkeğin getirdiği dalları her dişiye verilen dekorasyon melekesi ile kazak örür gibi yuvaya yerleştirdi.

Dört başı mamur yuvaya kurulan ev hanımı yattığı yerden uzun süre kalkmayınca yuvanın en güzel çiçeği yavruların müjdesi ile çoluk çocuğundan yaşlısına, gencine kadar bütün köy yuvada belirecek yavruları bekler olduk. Bu kadar mutluluk bizim de hakkımızdı yani. Vakit uzadıkça çevrede huzursuz huzursuz söylenmeler artmaya başladı. Yoksa bu küçük hanım milleti mi kandırıyordu. Bu işin kokusu er ya da geç çıkardı. Yat bakalım leylek hanım, nereye kadar yatacaksın? Bu kadar dedikodunun arasında sosyal bir patlamaya büyüyen isyan bir sabah leyleğin gururla ayağa kalkması ile balon gibi söndü. Leyleğin uzun bacaklarının arasından yukarı doğru uzanan bembeyaz başın ucundaki kırmızı gaga leyleğin yüzünü bembeyaz un gibi ak etti. Hasetlerin garazleri sinelerine taş gibi oturdu. Sonra ikinci bir yavru, sonra üçüncüsü... küçücük yuvaya sığışan beş can bu hayat mücadelesinde boğuşan, her günün sonuna sağ salım çıkıp da sabaha kazasız belasız ulaşan köylülere, memurlara, yoldan geçerken ansızın bir baş kayması ile bu manzarayı gören Anadolu insanlarına hayat kaynağı oldu. Bir neslin devamında baş rolü kimseye bırakmayan anne ise etrafına mağrur kale komutanları gibi kurumlu kurumlu bakışlar attı. Bir de üç yumurta da cılk çıksaydı...

Birer hafta ile yumurtadan çıkan bu üç yavrudan en büyüğü bencildi. Kardeşlerini sevmiyor değildi ama anne ve babanın ilk aşkı iken bu sevdadan pay

çalan iki ortak ağzının tadını kaçırmaya yetti. Tek başına olsa tüm yiyecekler, güzel sözler, tatlı bakışlar kendinindi ama bu iki hırsızla yan yana yaşamak katlanır şey değildi. Küçüğü ile uğraşmak bazen can yakıcı olabiliyordu. Kendisi kadar güçlü olmasa da annesinin görmez tarafından atılan her ibik darbesi karşılık olarak kendisine döndü. Can yakmak tatlı ama canının yanması acı idi. Bu defa gün geçtikçe kabaran öfkesini en küçüğün üzerine boca etti. Küçük yavru ise canını acıtan her ibik darbesinden annesinin bacakları arasına saklandı. Anne demek acıdan güvende olmak demek ama bu her zaman mümkün olmuyordu. Bu yüzden ortanca kardeşe daha yakın oldu. Onu kendine sırdaş bildi. Oyunları ortanca ile oynuyor, onunla sohbet ediyor, geceleri annelerinin altından çıkıp da soğukta üşümüş ayaklarını birbirlerine sürterek eğleniyorlardı.

Mevsim bahar sonlarından yaz başlarına doğru yol aldı. Havalarda daha da ısınıp güneşler git gide daha geç batmaya başladı. Yuvanın arkasında batan güneşe karşı çekilen fotoğraflar özenle saklandı. Gittikçe gürbüzleşen yavruların kursaklarını doyurabilmek için anne ve baba nöbetleşe dere kenarlarına akınlar düzenledi. Havada süzülerek inilen her seferle yavruların açık gagalarına lokmalar doldu. Her leylek ailesinde üçüncü yavru sigorta görevi görürdü. İki yavrudan biri ya da ikisi ölecek olsalar üçüncü yavru neslin devamını sağlardı. Yani kısacası evladımı gibi bir şeydi ya

da üvey evlat görevini yapan bir yedek lastik. İki yavru da hayat okulunda iyi notlar almaya başlayınca üçüncü yavru için tehlike çanları derinden gelen bir deprem uğultusu gibi çalmaya başladı. Bir aile ancak iki yavruyu besleyebilirdi. Üçüncüsüne de bakmaya çalışmak hepsinin ölmesine yol açabilirdi.

Büyük abinin tazyiklerinden kaçıp annesinin bacaklarına sarıldığında annesinin eskisi gibi sıcak olmadığını fark etti. Annesinin yüzüne baktı. Gözlerinde yavrusuna şefkatle bakan müşfik bir annenin tatlı bakışlarını göremedi. Yavrusunu boynundan tutup yuvanın kenarına doğru itti. Bu bir oyundu. Gagasını bırakır bırakmaz kendisine koşmasına izin verecek, bacaklarına sürtünen başını şefkatle okşayacaktı. Yuvanın kenarına geldiğinde taşların soğuk yüzünde ölümün ürpertisini hissetti. Tüylerinin dibine kadar titredi. Annesi böyle bir ölüme asla

izin vermezdi. Yapamazdı. Bu kadar oyun yeterdi yani. “Bırak da yanına geleyim anne!” diye serzenişte bulundu. Boşlukta saniyelerin akışı yüz yıl gibi geldi. Taşların üzerine pat diye düşüşü ile her şey sonsuz bir dinginliğe erişti. Ailesi ile yaptıkları sabah kahvaltıları, abisi ile oyunları, annesinin sıcak bir yorgan gibi saran tüyleri gözlerinin önünden sıcak bir nehir gibi aktı geçti.

Yarı uykulu bir üşüme gece karanlığında bedenini sardı. Karnı da acıkmaya başladı. Annesinin ve kardeşlerinin neşeli sesleri uzaktan duyuluyordu. Anne ve babası onu burada bırakmazdı. Mutlaka gelip yuvaya götürecekler, eski mutlu günlerine dönecekti. Gecenin karanlığında annesinin ya da babasının olmayan sıcak bir nefes belirdi yanında. Zifiri karanlıkta yanan keskin gözler bu çaresiz yavruyu görünce gülümsedi. Anlamıştı. Yavruyu ve kaçamayacaktı.

MUTLULUĞUN SIRRI NEREDE SAKLI?

Aysun ADALI

Belki de bu soruyla, hayatında defalarca kez karşılaştın. Sorunun tam olarak senden nasıl bir cevap istediğini ise zamanla daha iyi anladın. Zamanla gerçek mutluluğunun ne demek olduğunu, hayatına nasıl güzellikler getireceğini, seni nelerle baş başa bıraktıracaklarını bilmeden mutluluğun o gizemli formülünü çözebilmek için çoktan yola koyulan kişi oldun. Bu kişi ise her zorlukta, hayatla doğru bir şekilde mücadeleyi verebilen bir savaşçı niteliğini бүрүнmüş hayatının gerçek kahraman rolünü çalan kişi konumuna geldi. Belki de kendin de görmek istediği kişi kahraman rolünde olan bireydi. Hepimiz бүтүн aldanişlara rağmen hayatımızın kahramanını seçmek isteriz. Bu kimi zaman bize her daim güven veren, çocukken mutluluk kelimesinin бүтүн zincirlerini kıran ve hayatımızda baba sıfatında yer alan lakin anlamında çok derinlikler yatan hayatımızın gerçek kahramanı olan kişi. Yani mutluluk kelimesiyle ilk önce hayatımızın kahramanıyla tanıştık. Babamızın sevgi dolu sözleri sayesinde mutluluğu yaşamamız boyunca hayatımızda yer ettik. Lakin bazı yaşadığımız olumsuz olaylar yüzünden bir kısa sürede olsa bu gizemli arayıştan vazgeçtik. Engelleyen bazı sebeplerden dolayı gerçek

mutluluğu koruyamadan rafa kaldırdık. Bu yaptığımız şeyin ne kadar anlamsız olduğunu ise zamanla kaybettiklerimiz hatırlattı. Her insan, kaybettiklerin acısını yaşayıp sonucunda kazandıklarının mutluluğunu yaşamayı unuttu. Unuttuğu şey ise koruyamadığı bir sevgiye dönüştü. Nede olsa kalplerde sevgi yer almadan yüzlerde mutluluğun gizemi çözülmez. Sanki yıllardır kimsenin çözemediği büyüleyici sır gibi saklı yaşamın içinde mutluluk denilen kelime. Bunun için nedense hep farklı yollara başvurduk, bambaşka hayatların içine hapsoldük ve sonucunda ise birçoğumuz bencilliğe бүрүнmüş insanlara dönüştük. Acaba mutluluğu gizemli hale getiren büyük sır neydi? Hep yaşam serüvenimde bunun mantıklı bir cevabını aradım. Ama cevabına doğru bir şekilde ulaşamadım. Farkında mısınız, zamanla arayışımız bizleri tatmin edecek bir sonuca ulaştırmadı. Çünkü bizler mutluluğun sırrını çözebilmek için hep yanlış adreste, yanlış insanların uğradığı hayat durağında takılı kaldık. Ve o durak ise bizleri kendimize getiren çok manidar bir yer oldu. Geçmişin hatıralarında saklanmış yanlış bir adres, bizlere gerçeği hatırlattı. Gerçek şu ki, mutluluğu yanlış yerde aramaya devam edersek sırrı tam olarak çözemeyiz. O zaman sırrı

çözmenin hayatımızın bir gayesi olduğunu anlayabilmemiz gerekiyor. Nasıl olur da insan gerçek mutluluğu bulur? Bir insanın, işini en güzel şekilde sonlandırması mutluluğu getirir. Hâlâ özünü korumaya devam eden insan, mutluluğu çoktan tatmıştır. Önce kendine ve sonra hayata, başkalarına saygı duyan insan, mutluluğun bir ucunu tutmuştur. Kendinde var olan yeteneği sergileyen insan, mutluluğu sırrını çözmeye az kalmıştır. Şu devirde iyi insan biriktirmeyi başarabilen insan ise mutluluğun sırrını çoktan çözmüştür. Yani kısacası anlamlı bir hayatı kendi çabasıyla daha anlamlı hale getiren, üretkenliğini her koşulda sergileyen bir insan elbette mutluluğu yakalayan olur. Ve bir daha kaybetmemek için tüm olumsuzlukları ortadan kaldırır. Hayata farklı gözle bakmayı, farklı duyguyla algılamayı başaran kişi olur. Belki de yıllardır koruyamadığımız mutlulukla, sessiz ve sakin süren hayatımıza bir hareketlik ya da bir renk katmak istiyoruz. Aslında mutluluğun sırrı, bizlerin sürdüremediğimiz alışkanlıklarımız da saklı. Görebilmemiz için de fazla çabaya gerek yok uygulamaya koyabilirsek yeter.

EYVAH

Hasan Hüseyin ÖZMEL

Fedaya hazırlandım, şu süfli hayatımı
Neden böyle vefadan uzak kaldın güzelim?
Senin için terk ettim huzur ve rahatımı
Ayrılığı söyleyen badeleri süzelim

Bu sevda hançeriyle yaralandım ciğerden
Bu mudur yadigarın, vefa bilmez meleğim
Yolunda koşa koşa mahrumum her hünerden
Gözyaşım haram olsun, helal etmem emeğim

Sana olan hasretle göç etmeğe susadım
Ne olur bir an için muradım hasıl olsun
Herkes evet derken ben kendimden utandım
Benden sakladığın gül hem sararsın hem solsun.
07.04.1949, Kayseri

SUÇ OLUR

Hasan Hüseyin ÖZMEL

Nedir sui taksirim şu elemli dünyada
Hüzün alır satarım, gülmek bana güç olur
Hürmet ve iltifatı ihmal etmem cihanda
Sağa dönsen kabahat sola dönsen suç olur.

Mağrur değilim ki ben müfsit olamam asla
Fazileti din bilir, hakikate taparım
Muhitim ateş olsa öldürmez beni yasla
Cevheri insanlığın cehennemden kaparım.

Gözüm hakikat arar, kulağım Tanrı sesi
Her çıkmazı çıkarır manileri aşarım.
Kalbimde bir zırh iken erenlerin nefesi
Ta mağripten maşrıka seller gibi taşarım.

12.07.1949, Kayseri

MERHAMET**İzzet IRMAK**

Annem Rabia Irmak'a...

"Şu bıçağı al, imam efendiye koş. İneğimiz kayboldu, de. Kurtların ağzını bağlasın. Bıçağı kapatıp sana verince de sakın açma, hemen getir."

Açar mıyım, asla açmam. Sarı inek kaybolmuş, kurtlar yesin mi yoksa. Yemesin, en başta annem çok üzülür, en çok da ona dayanamam.

Çocuk çevikliği ile bir çırpıda vardım camiye. Elimde açılır kapanır bıçakla imam efendinin yanına varınca, anladı hemen meseleyi:

"Hayrola oğlum, neyiniz kayboldu?"

"İnek, sarı inek kayboldu, arıyoruz. Babaannem dedi ki..."

Ben nefes nefese anlatmaya çalışırken, o okumuş ve bıçağın ağzını kapatmıştı bile.

"Sakın açma, hemen eve götür." diye sıkı sıkıya tembihledi o da.

Açar mıyım hiç, asla açmam. Doğruca eve vardım. Bıçağı babaanneme teslim edip aramalara katılmak üzere tekrar koşmaya başladım.

Annem, babam, inek çobanı arıyorlardı zaten. Onlar köyün dışındaki farklı yerlerde arıyorlardı. Ben de köyün içindeki kuytu köşeleri aramaya koyuldum.

İnek sürüsü gelmiş, bütün hayvanlar evlere dağılmış, bir tek bizim sarı inek

yoktu.

Güneş batıp karanlık iyice çökene kadar aradım ama nafile. Gece ile birlikte daha da azgınlaşan köpeklere dikkat ede ede eve vardım. Bir süre sonra annem ve babam da geldiler.

Sarı inek hiçbir yerde yoktu. Çobanın dediğine göre, sürüyü toplarken bile, hatta köye doğru sürerken bile sarı ineği görmüştü. Olsa olsa köyün içinde veya çevresinde bir yerlerde olabilirdi. Ama nerede?

Neyse ki kurtların ağzı bağlıydı. Elimizden geleni yapmıştık. Köy yerinde akşama kadar iş güç olunca herkes yorgun düşerdi. Allah'a tevekkül edip herkes uyumaya çekildi.

Küçük kardeşlerim ile uyumadan önce son değerlendirmeleri yaptık:

"Kurtlar yiyemez değil mi sarı ineği?"

"Yiyemez tabi, nasıl yesin, imam efendi okuyup kurtların ağzını bağladı. Onlar değil inek, hiçbir şey yiyemez artık. Yeter ki o bıçağın ağzı açılmasın."

"Peki, ineğimiz bulunmazsa, bıçak hep kapalı mı kalacak? Kurtlar açlıktan ölmez mi, onlara da yazık."

Bu ihtimal kimsenin hoşuna gitmedi. Hem sarı ineğe hem de kurtlara yazık. İnşallah sarı inek bulunur da sorun çözüldü. Dua edip uyuduk.

Sabah erkenden, daha güneş

doğmadan, babaannemin çığlıkları ile uyandık. Sevinç çığlıklarıydı bunlar. Sarı inek gelmişti. Kim bilir hangi köşeye takılmıştı da ancak gelebilmişti. Herkes uyandı hemencecik. Zaten köyde güneş doğmadan gün başlardı. Annem hayvanı usulca sürüp ahıra götürdü.

Hayvanlar sağılıp sürüye gönderildikten sonra, biz küçükler de ahırları temizleyip kahvaltıya oturmaya hazırlanırken yeni bir telaş koptu evde. Bu sefer de kurdun ağzının bağlandığı okunmuş bıçak kayıptı.

D e d e m , b a b a a n n e m e kızırıyordu:

"Nereye koydun bıçağı, nasıl kaybedersin. Zavallı kurtların ağzı kapalı kaldı. Açlıktan ölecekler. Günaha giriyoruz vallahi hem de büyük günaha."

"Çocuk bana getirdi bıçağı. Sandığa koydum galiba ama yok, ne bileyim. Vah vah, yazık, kurtlara yazık!"

Çoluk çocuk herkes bir tarafa dağıldık. Evin, bahçenin, ahırın, ağılın her tarafı özenle arandı. Büyük telaşı yine babaannemin çığlıkları kesti.

"Buldum, buldum, vallahi buldum. Sandıktaymış, elbiselerin arasına düşmüş."

Dedem koşup tövbe istiğfar ile âdeta kurtlardan özür dilercesine, bıçağın ağzını açtı. Hepimiz rahatladık. Kahvaltı için sofraya yöneldik. Kurt gibi acıkmıştık biz de.

AŞKIN DÜŞLERİ

İsmail Emre ÖZER

Düşlerim bir aşk uğruna yeşerdi
 Yaylaların yüksek tepelerinde
 Gönüm bulutların üstüne erişti
 Artık umudun inat yağmuru
 Düşmek istemezse de zorla dökülüyor
 Sel yataklarının pembe çukurlarına
 O çukurlardan asla çıkmak istemiyorum
 Aşka ulaşıp yaşamakta istemiyorum
 Düşlemek daha güzeldir takvim yapraklarının
 Kıvrılarak giden yollarında

Hayal seyyahı bazen ne kadar yol kat etse de
 Gerçekleşemez kurulan senaryolar
 Çünkü gökte sihirli bir değnek sürekli dönüyor
 Hikâyenin en güzel şarkısını yazmak için
 Mürekkepler görünmez bir kitapta toplanıyor
 En güzelini bekleterek vermek için
 Gök büyük çabada ben boşa aranıp durdum
 Sonra kalbimi sımsıkı ipe vurdum

Götür şimdi bütün arkadaşlığın senin olsun
 Düşler aşkın parmaklarından aksın
 Şerbetlere kansın yeryüzü, dolsun
 Aşkın hülyası gelsin beni yaksın
 Söyle ben yaşamayınca ağlamaz mı sandın?
 Aşk denilen serseriye, oysa dokunmasam
 Görmesem bile hep resminle sarhoşum
 Şimdi ayılıp kendime gelmeden
 Götür bütün güzellikleri, yanında kalsın ihtişam
 Benim üzerime ise yıkılsın akşam

ÇİLE' NİN ŞAİRİ

İsmail SARIKAYA

“Bir mısraı bir millete şeref verecek şair”

Henüz genç bir şairken Necip Fazıl için böyle diyordu o devrin münekkidleri. Bu söz bir iltifat da olabilirdi, bir mübalağa olarak da kalabilirdi. Ama gerçeğin ta kendisi oldu. Necip Fazıl, Yunus Emre, Mevlâna Fuzûlî, Shakespeare, Goethe ve Victor Hugo gibi millete şeref veren şairlerdendir. Necip Fazıl'ın çağdaş Türk kültürüne etkisi, eski Yunandaki Homeros'un, modern İngiliz edebiyatındaki T.S.Eliot'un etkisi gibidir. Onlar gibi milletimizin dinî, tarihî değerlerini yeniden edebî bir dille gözler önüne sermiştir.

On üçüncü yüzyılda Yunus Emre'nin yaptığı iman ve vecd seferberliğini, yirminci yüzyılın şartlarında ve ihtiyaçlarında yeniden Necip Fazıl ortaya koymuştur. O bakımdan kendinden önceki Mehmed Âkif ve Yahya Kemal gibi şairlerden farklı bir hüviyete sahiptir. Bunun iyi anlaşılması, bizi biz yapan değerlerin tam ve doğru anlaşılması demektir. Bu yüzden Necip Fazıl sembol bir şahsiyettir. Necip Fazıl'ı sevmek, bir milletin temel değerlerinin sözcüsünü sevmektir. Onu tanımak, mesajını kavramak, sorumluluklarımızı ve bizi biz yapan değerleri idrak etmektir. Çilesini bilmek, haysiyetli bir insanın muhatap olduğu acıları anlamak demektir. Bütün bunları bilmemek, umursamamak ise, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçişimizi, bu geçişte yaşanan değer kaybını ve değişimin nasıl bir yozlaşmaya yol açtığını anlamamak demektir.

Necip Fazıl'ın davasını ve mücadelesini bilmek, geçmişte olduğu gibi gelecekte de haysiyetli bir hayatın ve dünya dengesinde söz sahibi olmanın ne mânâya geldiğini bilmek demektir. Türk fikir ve sanat hayatı için Necip Fazıl, kazanılmış bir seviyedir. Bunu anlamadan, kavramadan yapılacak fikir ve sanat faaliyeti, ya başka kültürlerin kopyacılığını getirir, yahut da hüsnü kuruntularla bir kültür hayatı meydana getirme yanlışlığını doğurur.

Necip Fazıl'ın hayatı ve eseri, yirminci yüzyılda yaşamış haysiyetli bir sanatkarın örnek olacak değerdeki macerasıdır ve her gencin onu

tanınmasında fayda vardır. Dünyanın neresinde bir İngiliz aydınına rastlarsanız, onun mutlaka Shakespeare'in önemli eserlerini okuduğunu, bildiğini görürsünüz. Çocuğuna da mutlaka bunlardan bir kısmını okutur. Türk aydınları da aynı gerekçe ile Necip Fazıl'ı tanımalı ve eserlerini çocuklarına okutturmalarıdır.

Yirmi bir yaşında, Paris'e giderken Necip Fazıl'ı uğurlamaya gelen felsefe hocası Mustafa Şekip Tunç, talebesine herkesin önünde şöyle diyor: “Tarihin malı olduğunu unutma!” Ama talihin bir cilvesi olarak, Sorbonne'de felsefe okumaya giden Necip Fazıl, okuldan, batı kültür mahfelerinden ve benzeri yerlerden uzak bir hayat sürer. İbrahim Müteferrika'dan ve ilk sefaretname yazarlarından beri, batının vitrinlerine hayran yetişen aydınlarımızın aksine, Paris'te batının öteki yüzünü görür, onu yaşar ve entellektüellerimizin tanımadığı şahsiyet krizini yaşayarak yurda döner. Bu, bir genç dehanın çok farklı zeminlerde şahsiyetini ortaya koyma çabasının macerasıdır.

Mustafa Şekip Tunç haklıdır, doğru tespit yapmıştır. Necip Fazıl daha ilk gençlik çağında tarihin malı olduğunu hissettirircesine konuşmakta, şiirler ve yazılar yazmaktadır. Hocaları, arkadaşları, devrin üstadları ve hatta “Şair-i Azam” olarak bilinen Abdülhâk Hâmid bu genç şaire hayrandır. Nurullah Ataç, başta Hüseyin Cahit olmak üzere, Necip Fazıl'ı anlamaya, yazar çizerlere karşı onu savunmakta; Kaldırımlar şiiri elden ele dolaşmaktadır. “Ben ve Ötesi” adlı şiir kitabı yayınlanınca, neslinin en büyük şairi olarak anılmaya başlanacaktır.

Şehir Tiyatroları Genel Müdürü Muhsin Ertuğrul, devrin bu büyük şairini piyes yazmaya teşvik eder ve eserleri bizzat kendisi oynar. Dünya görüşüne zıt bulduğu “Bir Adam Yaratmak” adlı eseri, bir mevsim boyunca başrolünü kendisi oynayarak sahneler. CHP'nin açtığı yarışmada “Sabır Taşı” adlı tiyatro eseri birincilik kazanır. Ama İsmet İnönü, armağanı Necip Fazıl'a verdirmez ve meclise girmesine mani olur. Üstad bir arkadaşı olan Tahsin Banguoğlu'na şöyle der:

“Bu dinsiz muhitte yaşayamam.”

Ne yalanlarda var ne hakikatta
Gözümü yumdukça gördüğüm nakış
Boşuna gezmişim, yok tabiatla
İçimdeki kadar iniş ve çıkış

Her toplumun zaman zaman karşılaştığı kimlik bunalımlarını, büyük ve sembolleşmiş şahsiyetlerle aştıklarını görüyoruz. Bu şahsiyetleri yetiştiremeyen ve ortaya çıkanları değerlendiremeyen milletler, ya bunalımı aşamıyor, yahut da aşması çok zaman alıyor. Mehmed Âkif ve Yahya Kemal bu yönde değerlendirilemeyen, gerek mizaçları ve gerekse yaşadıkları dönem açısından böyle bir imkana sahip olamadılar. Jön Türkler gibi sahte kahraman olamadıkları veya sahte kahramanlara destan yazamadıkları için de, sosyal ve siyasî bakımdan tesirleri az oldu. Necip Fazıl bu bakımdan onlardan çok farklıdır. Pakistan millî şairi Muhammed İkbâl ile Mehmed Âkif’i birçok bakımdan birbirine benzeten Mısırlı araştırmacı Dr. Muhammed Harb, Necip Fazıl’ın onlardan farkını şöyle ifade ediyor: “İlk ikisi Müslüman toplumların acısını, derdini sadece dile getirmekle yetinmişler, onları harekete geçirememişlerdir. Necip Fazıl, dertleri dile getirmekle yetinmemiş, herkesin bu dertlerle ilgilenmesi için büyük gürültüler koparacak yayınlar yapmaya çalışmış, Müslümanları uyandırmıştır. Yani İkbâl’in dediği gibi uyan demekle kimse uyanmıyor, onları uyandıracak, sarsacak yayınlar yapmak gerekiyor. İşte Necip Fazıl bunu yapmıştır.”

Necip Fazıl sanatı, düşüncesi ve aksiyonu ile çok önemli bir kültür ve iman hareketinin öncüsü olmuştur. Kültür hayatımıza getirdiği ölçülerle, hatırlattığı değer yargılarıyla iman hayatının temel dinamiklerinden biri olarak ikame etmeye çalışmış ve bunun bir dünya görüşü haline gelmesi için destansı bir kavgayı göğüslemiştir. Necip Fazıl “gaiblerden bir ses” in ilham ettiği metafizik ürperti ile İslâmî dünya görüşünü bütün boyutlarıyla ifade ettiği kadar, bunların kültürümüze ve hayatımıza girmesi konusundaki mücadelesi ile de önemlidir. Bu bakımdan, sanatı, düşüncesi ve aksiyonu eşine az rastlanır bir bütünlük gösterir.

Batılılaşmanın devletçi bir karakter

kazandığı, taklitçiliğin müesseseseleştiği, tek parti ve tek düşüncenin hâkim olduğu bir dönemde ortaya çıkan Necip Fazıl, gerçekten de “gaiblerden bir ses”in ilhamıyla konuşmuş ve herkes için geçerli hale gelen değer yargılarını sarsacak yepyeni bir dünya görüşünün sözcüsü olmuştur. Bu yeni dünya görüşü, aslında ilk insandan beri bütün insanlığın benimsemesi istenen ilâhî emirlerin son peygamberle gönderilen şeklidir. İslâm dininin temel kuralları, Necip Fazıl’ın dilinde bütün dünyayı ilgilendiren yanlarıyla ifade edilirken, hem cihânşumul ve hem de beşerî hususiyetleri ortaya çıkarılır. İslâm fert ve devlet, cemaat ve millet olarak nasıl yaşanabilir; doğu ve batı, Hristiyan ve Yahudi, müslüman ve mürted, kapitalist ve komünist hangi açmazlarla karşı karşıya, hangi sorumluluklarla yükümlüdür? Bu soruların en tutarlı cevaplarını Necip Fazıl’da bulabiliriz.

İslâm’ın siyasî düşünce planındaki idrakinde, son yüzyıldaki İslâm devletlerinin uğradığı zaafı teşhiste, ehl-i sünnet inancının bid’âtlardan arındırılarak benimsenmesinde, İslâm’ın mütekâmil karakterinin ön plana çıkmasında, batı kompleksinden kurtulma çabasında, iman heyecanı ve öfkesinin yaygınlaşmasında, İslâmî hareketin estetik ve entelektüel bir seviye kazanmasında, Necip Fazıl’ın fevkalâde önemli ve etkili öncülüğü vardır. Necip Fazıl eşine az rastlanır mükemmeliğe, komple bir sanatçıdır. Şairliği kadar hikayeciliği, tiyatro yazarlığı kadar hâtipliği, mütefekkirliği kadar gazeteciliği böylesine güçlü olan ikinci bir sanatçı edebiyatımızda yoktur. Üstelik bunlar birbirini çelmelemeden kitaplık çapta esere yürümüş, sanatçı ve eser birbirinden ayrılmaz bir bütünlük içinde dünya görüşünü ifade etmiştir.

Durun kalabalıklar, bu cadde çıkmaz sokak
Haykırsam, kollarımı makas gibi açarak
Durun, durun, bir dünya inliyor tepemizden
Çatırtılar geliyor karanlık kubbemizden

Necip Fazıl, şiir ve fikir kutuplarının ikisinde de derinliğine ve genişliğine öylesine büyük bir yapı kurdu ki, benzerine yalnız bizde değil, bütün dünyada rastlamak mümkün değildir. Necip Fazıl’ın şiiri, gücünü kendine özgü yanları baskın olan bir mizacın eğilimlerinden olduğu kadar, o dönemin her an patlamaya hazır dünyasında,

geçmişini bir kalemde harcamış ve yeni gelecek hûyaları peşine düşen Türk toplumunun sarsıntılarından da almıştır. O bakımdan Necip Fazıl'ın şiiri, bu toplumun yaşadığı sosyal ve kültürel dalgalanmaların tabii yankısı ve şahsiyet endişesini bütün benliğiyle yaşayan bir fert de mukadder yansıması olarak görülebilir. Bunu böyle gören ve değerlendiren, Necip Fazıl'ı sanatı, kişiliği ve eseri ile doğru değerlendirmiş olur. Öteki türlü ne şiirini, ne düşüncesini ve ne de aralıksız altmış yıl gündemde kalışına yol açan etkisini anlamak mümkün olmaz.

Necip Fazıl'ın hayatı boyunca şairliği ve mütefekkirliği hep yan yana olmuştur. Birinin diğerini ihmal ettirdiği zamanlarda, öteki hep saklı su gibi alttan alta gelişmiş ve günü gelince ortaya çıkmıştır. Birinin diğerine tercih edilmesi veya dava adamlığının unutturulması söz konusu olamaz. Her şahsiyet gibi Necip Fazıl'da bütünlüğü içinde anlaşılıp kavranabilir. Hiçbir eserinde şiirinin iklimini hissetmemek, şiirlerinin çoğunda fikirlerine aykırı bir temayül görmek mümkün değildir. Bu kadar çok ve çeşitli türlerde yazdığı halde yine de kendi seviyesini koruyabilen sanatçı, yalnız bizde değil bütün dünyada azdır. Son şiirlerine kadar, şiirlerinin tekniğinde zaaf sayılabilecek hiçbir hataya rastlayamazsınız.

Necip Fazıl, dünya görüşündeki tutarlılıkla, son devirde eşine rastlanır bir karakter ortaya koymuştur. İvazsız, tavizsiz İslâm derken, hiçbir küçük hesabın, istikbâl kaygısının tuzağına düşmüyor ve hak bildiği yolda yalnızca gitmenin destanlık örneğini veriyordu. Yaptığı mücadelede hiçbir iç ve dış destek grubuna ihtiyaç duymuyordu. Necip Fazıl hiçbir zaman kendisine ve dinamizmine layık bir çevre bulamamıştır. Her büyük adam gibi kalabalık içinde yalnız yaşayan ve mücadelesini tek başına sürdüren Necip Fazıl, büyük çoğunluk tarafından doğru anlaşılmayan bir politika teorisyeniydi. Aksiyonunun en önemli kısmını, politikanın aktüalite üstü kısmı teşkil eder. Bu noktada mütefekkirliği ile politikacılığı arasında çok az, kıl payı bir fark kaldığını ifade etmek gerekir. O, her zaman büyük aksiyonunun eşiğine kadar gelip durdurulmuş sesler, çizgiler ve talepler getirmiştir. Bu toplum onun taleplerine bütün mütefekkirlerinkinden daha fazla cevap vermiş, kabul göstermiştir. Anadolu konferansları bunun delilidir. Anadolu insanının bu kadar uzun

zaman sevdiği ve bağrına bastığı ikinci insan olmamıştır. Kaldı ki Necip Fazıl bütün kalabalık adamlarının tersine, onların seviyesine inmiyor, dinleyenleri kendi seviyesine çekiyordu.

Anladım işi sanat Allâh'ı aramakmış
Marifet bu gerisi yalnız çelik-çomakmış

Necip Fazıl otuz yaşında, bir resim sergisinde verdiği hitabede, ilk kez "Kop Dağında Bir Dükkân" başlıklı yazısında sözünü ettiği sanatkâr tipinin hayran olunacak özelliklerden bazı çizgiler sunar. Bunlar, çok önemli bir tarih dönemecinin başında yetişen Tanzimat ve Servet-i Fünûn sanatçılarındadır. O yüzden köksüz ve derinliksiz kalmışlar, eski halk ve divan şairlerimizin ulaştığı iç şekil mimarlığına ulaşamamış, batının ikinci sınıf sanatçıları taklitle yetinmişlerdir. Necip Fazıl'a göre önce şu gerçek anlaşılmalıdır: "Dudağa göre lezzet değil, lezzete göre dudak..." Sanatkâra muhatap olan herkes ve herkesin kurduğu cemiyet, sanatkârı kendi kanunlarına ve seviyesine göre doğurduğu kadar, sanatkârın da kanunlarına baş kesmeye ve seviyesine tırmanmaya mahkumdur. Çünkü o fert halinde kendi remzinden başka bir şey değildir. Bu anlayış eski kültürümüzde de vardı ve bu anlayışın kaybolmasıyla birlikte sanat da, sanatkâr da, toplum da felaketin habercisi bir çöküntünün eşiğine gelmiştir. "Beklenen Sanatkâr" başlıklı hitabede, eski ve yeni bu bakımdan şöyle ifade edilir: "Meyve yüklü bir ağaca benzer kafasının her dalında iç içe mânâlar halinde Allâh'ı, peygamberleri, melekleri, şeytanı, cennet ve cehennem kademe kademe asılı duran, dünün inanmış vecdini bulmuş sanatkârı yanında, bugün inanmayan, hiçbir gıda ile doymayan, hiçbir kalıba sığmayan, başının etrafındaki iman güvercinlerini imdadına çağırdığı kadar onların yoluna en biçimsiz korkulukları diken, sevimsiz, rahatsız, yüzü ısırtıp, istihza ve hakaret dolu bu mahluk, bütün dünyada belli başlı bir sanatkâra değil, bugünün müşterek ruhuna ait bir remz... İman kaybının neticesi."

Büyük randevu..Bilsem nerede, saat kaçta?
Tabutunun tahtası, bilsem hangi ağaçta?

Bu iman kaybının neticesi, her alanda taklit ve perişanlıktır. Bu halden kurtulmanın çaresini aramayanlara hayat büyük bir balyoz indirmiş, onların toplumla bağlarını kesmiştir. Halbuki yapılacak iş hâlâ ortadadır. "Şimdi bize, bütün

dayanaklarını kaybetmiş bir cemiyette, evvela dayanak hazırlayıcısı bir ideal zemini kurmak ve sonra onun üstüne bütün bir sanat binası oturtmak düşüyor.” Beklenen sanatkâr, şahsiyeti ve eserleriyle Necip Fazıl olmuştur. Vasıflarını, gerçekleştireceği şeyleri ortaya koyacağı eserlerin özelliklerini, yapacağı tesirin niteliğini yolda olduğunu, beklenmesi gerektiğini söyleyerek gelmiştir.

Necip Fazıl yalnız sanat ve fikir dünyası kurmakla kalmamış, bunun gerektirdiği toplum içinde mücadeleye girişmiştir. Bu dünyanın ip uçlarını gördüğümüz “Ağaç” dergisi, yine onun ifadesiyle bu yüzden başarısız olmuştur. Aslında sanat hayatımızda önemli bir merhalenin ip uçlarını da bünyesinde taşıyan bu derginin Necip Fazıl’ın ölçüleri içindeki başarısızlığı, altı yıl sonra destanlık çaptaki mücadelesiyle “Büyük Doğu”nun başarısını doğurmuş ve sanatkâr Necip Fazıl’ı, kahraman Necip Fazıl konumuna getirmiştir. 1943 yılında başlayan bu mücadele, ölümüne kadar aralıksız kırk yıl sürmüştür. Beklenen sanatkâr eşine az rastlanır bir tutarlılıkla eser vermiş, fikriyatını ve mücadelesini yapmış, sonra da bunun hikayesini yazmıştır.

Bâbîâli, bu bakımdan bir basın ve edebiyat hatıraları olduğu kadar, sanatın gerektirdiği iklimi kurmak kavgasının da tarihçesidir. Necip Fazıl’ın sanatkâr şahsiyetindeki ferdiyet içgüdüğü ve benlik mayası, cemiyet kavgasına girdiği ve kasaba kasaba Anadolu’yu dolaştığı zamanlarda da değişmemiş “dudağa göre lezzet değil, lezzete göre dudak” anlayışı binlerce kişinin önünde bile zedelenmemiştir. Hiçbir sanatçı Necip Fazıl kadar beklendiğinin şuurunda olmamış, bu özellikleri açık açık anlatmamış ve o özellikleri son nefesine kadar korumamıştır.

Kırılır da bir gün bütün dişliler,
Döner şanlı şanlı çarkımız bizim
Gökten bir el yaşlı gözleri siler,
Şenlenir evimiz, barkımız bizim.

Yokuşlar kaybolur, çıkarız düze
Kavuşuruz sonu gelmez gündüze
Sapan taşlarının yanında füze
Başka âlemlerle farkımız bizim

Kurtulur dil, tarih, ahlâk ve imân;
Görürler, nasılmış, neymiş kahraman!
Yer ve gök su vermem dediği zaman,

Her tarlayı sular arkımız bizim.

Gideriz, nur yolu izde gideriz,
Taş bağırda, sular dizde, gideriz,
Bir gün akşam olur, biz de gideriz,
Kalır dudaklarda şarkımız bizim...

Necip Fazıl, “Şiirlerim ve Şairliğim” adlı yazısında sanat anlayışını şöyle özetler: “Ben şiiri, her türlü hasis gayenin üstünde, doğrudan doğruya zat gayesine sanat için sanat, fakat kendi zat gayesinin sırrıyla da Allâh’a ve Allâh davasının topluluğuna cemiyet için sanata bağlı kabul etmişim. İşte, kitaplık çapta zuhuruma kadar beni bekleten ve bu zuhura mânâda ve madde de şekil veren baş ölçü. Biz şiiri iman için bilmişiz; ve bu mihrak bilgiyi, her bilginin geçtiği bin bir yol ağız biliyoruz.”

Yunus Emre, ve Fuzûlî’den Şeyh Gâlip ve Yahya Kemal’e kadar pek çok şairimiz, şiirini yaslatacağı zemin üzerinde düşünmüş, bunu şiir ve nesir olarak ifade etmiştir. Ama hiçbiri bu kadar net bir tarzda, bu kadar kesin bir dille ortaya koymamış ve bir poetika oluşturacak biçimde sistemleştirmemişlerdir. Zaten bizim kültür geleneğimizde olmayan bu teorik birikim, batıda bile çok az sözcü bulabilmiştir. İlk olarak 1952 yılında “Büyük Doğu” da yayınlanan poetika, o dönemde Necip Fazıl’ın eserlerini kavrayacak ortam olmadığı için edebî olay haline gelmediyse de o günden bu güne pek çok incelemeye konu olmuştur. (1)

Evet, her şey bende bir gizli düğüm;
Ne ölüm terleri döktüm, nelerden!
Dibi yok göklerden yeter ürktüğü,
Yetişir çektiğim mesafelerden!

Diz çok ey zorlu nefis, önümde diz çok!
Heybem hayat dolu, deste ve yumak,
Sen bütün dalların birleştiği kök;
Biricik meselem, sonsuza varmak..

Nihad Sami Banarlı, O’nu şu olağanüstü cümlelerle ifade ederken, “..Şiir iklimlerine mistik temayüllerle sinen bu derin, duygulu ve vecizli şairin ortaya koyduğu eserler, en çok söze telkinkâr bir musikî kudreti vermesini bilen cepheleriyle güzeldir. Onun “Kaldırımlar” isimli tanınmış manzumesinden, “Geçen Dakikalarım” adındaki iç ürperişiyle yüklü zarif şiirine kadar,

bütün manzumelerinde, seslenen temiz Türk dilinin, Türk şiir lisanında bir muvaffakiyet kaydettiğini ve Necip Fazıl'a kadar, daha çok kuvvetli bir nazım karakteri kazanabilmiş olan hece ile söyleyişin, Necip Fazıl'ın şiirlerinde, gerçek mânâsıyla şiir iklimlerine yücelmek kudretini gösterdiğini burada ehemmiyetle kaydetmek lazımdır. Duyan ve düşünen insanın, kendi iç âlemine daldığı anlarda ki tahassüslerine bir ifade kudreti ve musikî lezzeti vermesi demek olan bu şiirlerde, aynı zamanda derin bir ruh tahlilinin terennümleri duyulur."

Sezai Karakoç'ta "Necip Fazıl, Türkiye'de, hatta tanınabildiğimiz kadar batıda tanınmış, eleştirmecilerimiz tarafından çok övülmüş, üzerinde durulmuş bir şairimizdir. Sanatında söyleyişi, iç ve dış ahengi, getirmek istediği ruh sarsıcı yeniliklerin yanında gözden kaçırmayan, kapalı ve dolgun kelimeleri uzun ve birbirine bir kale duvarındaki taşlar gibi sıkı sıkıya bağlı mısralara yerleştirebilen, kitabını orijinal bir sınıflama çerçevesi içine alan, şiirlerine paralel olarak şiir görüşünü tespit etmiş, yani poetikasını vermiş, en sonda şiirini ve poetikasını davasına bağlayabilmiş, ilerdeki nesillerin üzerinde daha çok eğileceğine inandığımız bir sanatkar olarak karşımıza çıkıyor." şeklinde edebî tasvirini dile getirmektedir.

"Sakarya Türküsü", Necip Fazıl'ın olduğu kadar, edebiyatımızın da büyük şiirlerinden biridir. Millî bir felsefeyi olduğu kadar, dayanılmaz bir çile ve ıstırapı da, kuvvetli şiir diliyle söyler. Sakarya bir timsaldir. Elli mısralık bu uzun şiir de şair, tasvir yerine tecrit yapmaktadır. Yani Sakarya, Necip Fazıl'ın söylemek istediği hafakanlı düşünce ve duygulara bir su yolu olmaktadır. Bu vasfıyla "Sakarya" yerine herhangi bir nehir de olabilirdi, dersiniz. Fakat hayır! Anadolu kurağının tam ortasından geçmesi, renginin kandan ve çamurdan olması, ihtişamlı bir maziden sonra kendi yurdunda haksızlık ve sefaleti ile sürünmesi bakımlarından, bu timsal nehir ancak Sakarya olabilir.

Sakarya; geçmişindeki şanlar, zaferler, ermişlikler ve fakat halindeki "paryalık" ile çıldırtıcı tezatlar trajedisinin yükünü cılız gövdesi üzerinde taşıması dolayısıyla Anadolu'dur ve Türk milletidir. Şiirin yazıldığı 1948 yılları itibarıyla ırmağa vurulan çizgiler daha derin gerçeklik

taşımaktadır.

Sakarya, saf çocuğu masum Anadolu'nun

Vicdan azâbına eş, kayna kayna Sakarya

Öz yurdunda garipsin, öz vatanında parya

Yüce İslâm imanı, Türk'ün şerefli geçmişi ve hâlihâzırın kire, kedere, haksızlığa bulanmışlığı gibi üç yüzlü bir tema üzerine kurulmuş olan bu şiirin iki kahramanı Sakarya ve Necip Fazıl'dır.

İnsan bu, su misali kıvrım kıvrım akar ya;

Bir yanda akan benim, öbür yanda Sakarya

Sakarya, sâf çocuğu masum Anadolu'nun

Divânesi ikimiz kaldık Allâh yolunun!

Sen ve ben, gözyaşıyla ıslanmış hamurdanız;

Rengimize baksınlar, kandan ve çamurdanız.

Akrebin kiskacında yoğurmuş bizi kader,

Aldırma, böyle gelmiş bu dünya böyle gider.

Bana kefendir yatak, sana tabuttur havuz,

Sen kıvrıl, ben gideyim Son Peygamber

kılavuz.

Sakarya da şair gibi "hor,öksüz" fakat büyük bir davanın, mukaddes bir yükün hamalıdır. O hamalık ki, sonunda rütbe ve mal yok, yalnız zehirle pişmiş aş vardır; anneden, vatandan, arkadaştan ayrılık vardır. Bu davanın ağırlığı altında Sakarya şanlı imparatorluğun merkezinde ve feyizli imanın doruğunda olduğu günleri yâd ederek dövünmektedir. "Sakarya Türküsü", tarihinin akışı içinde bir idraktır. Tarihin su yoluna döşeli kirli ve temiz olukları tespit eden şair, bugünkü boynu bükük acınacak manzaramızın yalan ve riyadan, bütün mukaddeslere karşı inançsızlık samimiyetsizlik ve sahte sevgiden doğduğuna kanidir. Bir başka şiirinde de; "Bütün bir kâinat yalana teslim" diyen Necip Fazıl'dır. Kısacası İslâm'a, tarihe, millete karşı kof bir inançsızlık. İşte faciamızın sebebi budur.

Her şey akar, su, tarih, yıldız, insan ve fikir;

Oluklar çift; birinden nur akar, birinden kir.

Bununla beraber milletimiz, halkımız, askerimiz gibi Sakarya'da, bu köleleştiren zilletin, bu yalanın, bu sahteliğin farkındadır. Bu milletimize oynanmış onur kırıcı, bu zehir ve zillet verici "entrika" nihayete kadar sürmeyecektir. Şair, yücelerden duyduğu bir "diriliş" buyruğunu, millete müjdelar gibi, Sakarya'ya verdiği ihtişamlı ve azimli bir emirle şiirini bitirmektedir.[2]

Yol o'nun, varlık o'nun gerisi hep angarya

Yüzüstü çok süründün, ayağa kalk Sakarya

Yukarıda da belirttiğimiz üzere, Necip Fazıl, elbette öncelikle bir sanat ve tefekkür adamı olmak davasındadır; bir tarihçi değildir. Ancak tarihe ilişkin yaklaşımı söz konusudur ve tarihle bir ilişki kurduğu görülmektedir. O, tarihe ilgisini kimi tarihsel kahraman ve aktörler çerçevesinde ortaya koymuş ve bir tarih değerlendirmesi gerçekleştirmiştir. Kendi bakış açısıyla tarihe not düşmeyi denemiştir. Sultan Vahdettin, Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar, Sahte Kahramanlar, Ulu Hakan gibi kitapları bu not düşmenin birer halkası olarak değerlendirilebilir.

Necip Fazıl'a göre hikmet, ilmin, ilim de tekniğin üstündedir. Tarih ise bu üç görüş şekline göre yazılabilir. Tarihi hikmet yönünden ele alan kişi, onu kafasındaki tezatsız ve her örgüsü tamam bir dünya görüşüne nispet eder. İlim gözüyle yoğuran, vakaları sağlam bir sentez halinde kıymet hükümlerine bağlar. Teknik bakımından inceleyen de sadece malzeme ve hammadde verir ve gerisi için tasa çekmez. Tarihi hikmet yönünden ele alanlar, "cemiyet hamurken büyük fikirci", ilim gözüyle yoğuranlar, "tarihi kendi içinde ve zamanın anlayışına göre muhasebe eden meslekî ilimci", teknik bakımdan inceleyen de "bu rizikolu ve belalı işlerden kaçınıp, yalnız "doğru" ve "yanlış" ölçüsüyle hareket eden ve mansaptan evvel menbaı tutmaya bakan kara müşahedecilerdir."

Necip Fazıl, bu üç sınıf iş sahibinin ilki için "dünya çapında tefsirci ressam", ikincisi için "sınırlı görüş peşinde usta fırça sahibi", üçüncüsü için de "düpedüz fotoğrafçı" tanımlamasında bulunur. İlkinde "hikmet kanatlı büyük ruh.", ikincisinde "mevzuıyla kayıtlı mahalli idrak", üçüncüsünde ise "dış hakikat kaygılı yavan akıl" iş görmektedir. "Birinciye azametli hamle, ikinciye şerefli vazife, üçüncüye de kurtarıcı ihtiyat düşer ve büyük sorumluluk şüphesi birinciden başlar. Necip Fazıl bu üç yaklaşımdan en çok birincisini önemser ve aslında sözünü ettiği üç sınıfa da bağlı olmadığını vurgular fakat gözü birinci yaklaşımdadır.

Necip Fazıl eserlerinde kendi tarih anlayışına göre, hassas konuları billurlaştırmaya çalışmaktadır. Bunu yaparken yeni bir şey öğretmek, kronolojiye uygun eksiksiz bir tarih nakli yapmak gibi bir amaç gütmemektedir. Onun için önemli olan "vakalar" değil "muhakeme" dir. Bu noktada takip ettiği usul, yukarıda sözünü ettiği

tarihin ikinci ve üçüncü neviden inşasındaki kanunlara aykırılık göstermeden ve bunlardan yeteri kadar faydalanarak, tarihi olayların "bir hikmet ve sanat fırçasıyla" iç yüzünü ve taşıdıkları mânâyı yakalamaktır. Dolayısıyla kendi ifadesiyle II. Abdulhamid'e ilişkin çalışması ne bir tarih kitabı ne de bir edebiyat kitabıdır. Sadece olaylar temeli üzerinde ilmî, aklî, hissî, teessurî, her melekeye dayanan bir tezdur. Bir manifestodur, bir dava çerçevesidir. Bundan dolayı, tarihe ilişkin eserlerde "gerçekçiliği nispetinde sahteliği mümkün" diye tanımladığı, bibliyografya, endeks, fotokopi, vesika adresi gibi "ilim üniforması nişanlardan" eser aramak yersizdir.

Necip Fazıl, tarih yaklaşımını ifade eden eserleri kaleme alırken "dış yüzden meçhulleri malum kılmak yerine, iç yüzden malumları meçhulden kurtarmak" gayretine girer ve yapılması gerekeni "âlemlerin yaldızlı cübbesinden uzakta kalmak ve her yardımdan müstağni bir sadeliğe yapılmak" şeklinde ifade eder. Hemen ardından da bir meydan okumayla şöyle der: "Böyleyken ikinci ve üçüncü soydan bir tarihçi kıstasıyla beni yalanlayabilecek biri varsa buyursun."

Gözü "cemiyet hamurkârı büyük fikirci" nazarıyla tarihî hikmet yönüyle ele alan birinci neviden bir tarih inşasında olan Necip Fazıl, tarihe ilişkin eserlerini bir tarih eseri olarak değil, sahip olduğu ideolocyanın "ana zeminine bağlı dost ve düşman kutupları göstermek için" bir fikir hamlesi olarak kaleme almış ve bu teşebbüsünün de geleceğin tarihçisi için tohum ve tarla zemini hazırladığını vurgulamıştır. (3)

Necip Fazıl Kısakürek, 26 Mayıs 1983 Perşembe günü, yetmiş dokuz yıllık ömrü hitam bulup Rahmet-î Rahman'a kavuştuğunda, ardında; "Sultanüş Şuâra" ünvanıyla, efsanevi eserler ve şuurlu bir okuyucu kitlesi bırakmıştır. Ola ki, bir gün yolunuz İstanbul'a düştüğünde, Eyüp mezarlığına uğrayıp; bir Fâtîha'nızı göndermeyi lütfen ihmal etmeyiniz.

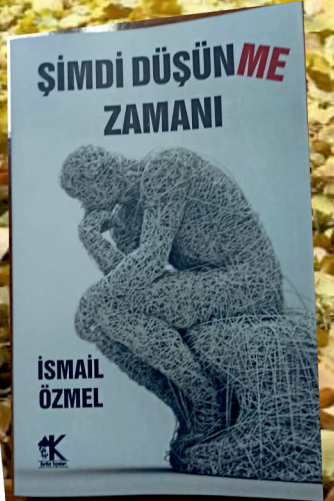
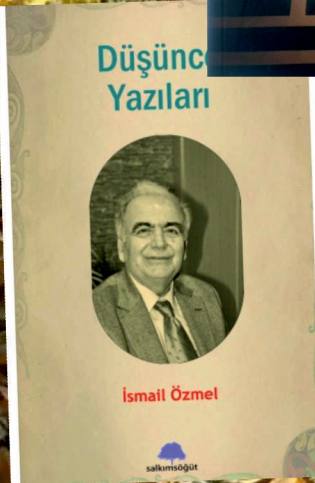
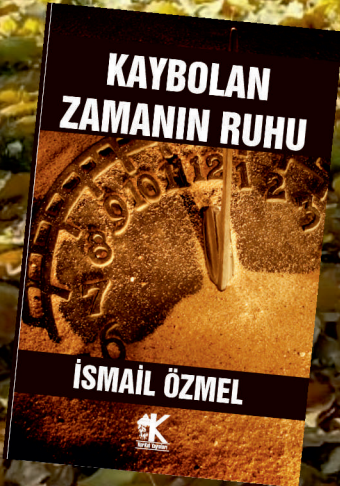
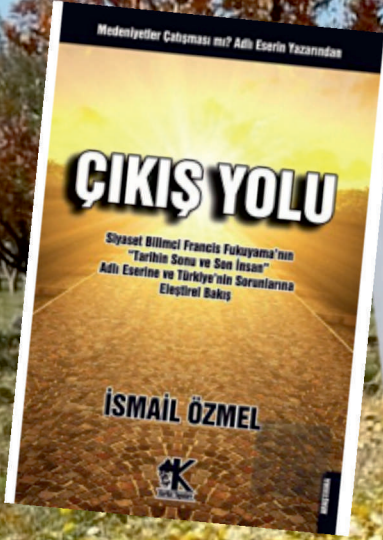
Dipnot:

1- Mustafa Miyasoğlu, Vefatının 5. Yıldönümünde Necip Fazıl Kısakürek, Türkiye Gazetesi, İstanbul 1988

2- Ahmet Kabaklı, Şairler Sultanı Necip Fazıl, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, s.60-61, İstanbul 2004

3- Hece Dergisi, Necip Fazıl Kısakürek Özel Sayısı, s. 171-172, Ankara, 2004

YENİ ESERLERİMİZ

109. SAYI 30 TL
AKPINAR : Yeni Çarşı İş Merkezi
B / Blok • NİĞDE